

The key drivers affecting the quality of life in raw cities (case study: Masiri city)

Ali Hosseini^{1*}, Ali Saberi²

1- Associate Professor, Department of Human Geography, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

2- Master of Geography and Urban Planning, Faculty of Geography, University of Tehran, Tehran, Iran.

Received: 15 November 2022

Accepted: 28 February 2023

Extended Abstract

Introduction

In recent decades, the overpopulation of major cities has given rise to numerous issues. Meanwhile, it is essential for rural and urban settlements to interact so that a nationwide planning system could be developed. A key strategy would be to build urban-rural settlements. Several rural settlements have been urbanized in recent years, bringing about remarkable changes to people's lives. Many of these cities were originally villages that were established for reasons such as reaching the population threshold, administrative-management requirements or the request of local residents, and for important purposes such as balancing the urban system and reducing the population concentration of metropolises and large cities, as well as creating a planning system. Such an example is changes in the residents' quality of life. The present study aimed to evaluate the quality of life satisfaction of the residents of Masiri city, Iran after the settlement was promoted.

Methodology

The statistical sample of the research is Masiri city in Fars province. The population of the study is Residents in this City. Library and field methods have been used to collect the findings. In the latter method, a researcher made questionnaire was utilized To measure the Quality of Life in the cite studied In time after the upgrate Furthermore, ^^^ questionnaires based on the Cochran model And in a simple random sampling method was used were distributed among the target population. Thus, validity of the questionnaire was confirmed by expert opinions via Cronbach's alpha. Therefore, given that the calculated Cronbach's alpha is more than 0/7, it can be said that questionnaire have the acceptable reliability And the internal correlation between the variables is high. Subsequently, using SPSS software and tests such as One-sample T Test, Pearson correlation, multiple regression and Chi-square The level of Satisfaction with quality of life In Masiri cite were analyzed.

Results and discussion

The findings of the research show that the policy of turning rural areas into cities has not had a favorable effect on the quality of life in Misiri. According to the descriptive statistics and the average limit of 3 for evaluating and valuing the investigated components and items, the average satisfaction of the residents with the overall quality of life after upgrading the village to the city was 2/07, which is a low value and indicates the poor quality of life. According to the results of the Pearson correlation test, there is a significant correlation between the research

---

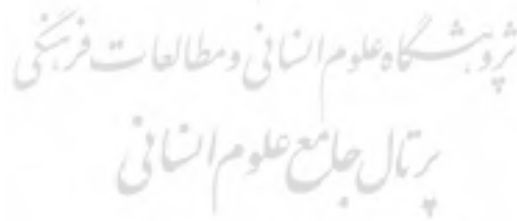
*. Corresponding Author (Email: a.hosseini@ut.ac.ir)

components. According to this test, economic and physical-spatial indicators have the highest positive correlation with a value of 0/636, and education and social indicators have the lowest correlation with a value of 0/308. Also, the results of multiple linear regression show that there is a high correlation between the independent variables of the research and the dependent variable of quality of life, and the independent variables have a great impact in explaining the dependent variable. According to this test, economic and education variables with regression coefficients of 0/397 and 0/006 respectively have the highest and lowest impact on the quality of life variable after upgrading the settlement. Finally, the chi-square test showed that there is a relationship between the investigated variables and the quality of life in Masiri city, and the obtained results are significant and acceptable. In general, the implementation of this policy in the city of Misiri has been unsuccessful, and the residents have a very low level of satisfaction with the existing condition of their settlement after the upgrade.

Conclusion

Research analysis shows that in Masiri city, residents are dissatisfied with the current situation of their city after its transformation to the city and the measures taken. Their degree of satisfaction was higher, per the findings, prior to the settlement's growth. The study's findings indicate that in the city of Masiri settlement development strategy and related actions have not been succeeded. The reasons for this, according to the locals, include Poor performance by urban organizations in enhancing access conditions and lack of proper access, an inadequate transportation system, insufficient access to petrol stations, a lack of quantity and quality of educational facilities, a lack of favorable changes in different economic areas, including resident employment and income, as well as a lack of favorable attention to the gender equality issue in the workforce.

Key words: Quality of life, Raw cities, Village-urban interactions, Village-city, Masiri city

پیشران های کلیدی اثرگذار بر کیفیت زندگی در خام شهرها (مطالعه موردی: شهر مصیری)

علی حسینی^۱ - دانشیار گروه جغرافیای انسانی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.
علی صابری - کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۱/۰۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۲۴

چکیده

در دهه های گذشته با توجه به تمرکز بیش از حد جمعیت در شهرهای بزرگ و مشکلاتی که گریبان گیر این شهرها شده و همچنین، با توجه به اهمیت تعاملات سکونتگاه های روستایی و شهری به منظور ایجاد یک نظام برنامه ریزی هماهنگ سرزمینی، ایجاد سکونتگاه های روستا- شهری به عنوان یکی از راهکارها و سیاست های مهم مدنظر قرار گرفته است. بر همین اساس در سال های اخیر سکونتگاه های روستایی زیادی به نقاط شهری تبدیل شده اند. یکی از موارد مورد توجه در این تغییر، تغییرات صورت گرفته در کیفیت زندگی ساکنان است. در این راستا، هدف از پژوهش حاضر، بررسی رضایتمندی ساکنان شهر مصیری از کیفیت زندگی خود بعد از ارتقای سکونتگاه است. برای این منظور مجموعه شاخص های اجتماعی، آموزش، اقتصادی، مدیریت، بهداشت و درمان و کالبدی- فضایی استفاده شد. داده های پژوهش به صورت میدانی و با استفاده از پرسشنامه گردآوری شد. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۶۸ نفر تعیین شد که به شیوه تصادفی در دسترس تکمیل گردید. برای تجزیه و تحلیل داده های پژوهش از نرم افزار SPSS و روش های آماری همچون آزمون t تک نمونه ای، همبستگی پیرسون، رگرسیون خطی چندگانه و کای اسکور استفاده شد. نتایج پژوهش نشان می دهد ارتقای سکونتگاه نتوانسته است تغییرات مطلوبی در زندگی ساکنان ایجاد کند، با توجه به نتایج، ساکنان از کیفیت زندگی خود در ابعاد مورد بررسی رضایت پایینی دارند. به اعتقاد آن ها با توجه به اهمیت عملکرد مدیریت شهری و همچنین تغییرات شاخص های اقتصادی در بهبود وضعیت کنونی، نیاز است این دو شاخص و عوامل تاثیرگذار در بهبود آن ها در اولویت رسیدگی و برنامه ریزی قرار گیرد. در آخر پیشنهاد می شود؛ استفاده از ظرفیت موقعیت ارتباطی درون و برون استانی، بهبود تجهیزات شهری و بسترسازی رشد اقتصادی با تاکید بر بخش کشاورزی و صنایع کوچک بیش تر مورد توجه قرار گیرد.

واژگان کلیدی: کیفیت زندگی، خام شهرها، تعاملات روستا شهری، روستا شهر، شهر مصیری

مقدمه

امروزه تعداد افرادی که در شهرها زندگی می‌کنند به طور چشمگیری در حال افزایش است (Mouratidis & Yiannakou, 2022). به طوری که جمعیت شهری جهان از ۱۴ درصد در سال ۱۹۰۰ به ۵۰ درصد در سال ۲۰۰۷ افزایش یافت (United Nation, 2010) و پیش‌بینی می‌شود که در سال ۲۰۵۰ حدود ۷۰ درصد از جمعیت جهان در شهرها زندگی خواهند کرد (کاظمی و محمدی، ۱۴۰۱: ۵۲). مناطق شهری ایران نیز چنین تحول و دگرگونی را تجربه می‌کند؛ به طوری که با در نظر گرفتن توسعه شتابان شهرنشینی در ایران و اقبال گسترده مردم به شهرگرایی که طی آن تعداد شهرها در دوره شصت ساله (۱۳۹۵-۱۳۳۵) از ۱۹۹ شهر به ۱۳۳۱ شهر رسیده (حکمت‌نیا، ۱۴۰۰: ۸۵۸)، نسبت جمعیت شهرنشین نیز از ۳۲ درصد به ۷۴ درصد افزایش یافته است. چنین افزایش جمعیت شهری و رشد و توسعه روزافزون شهرها مشکلات فراوان اجتماعی-اقتصادی و زیست‌محیطی در کشور ایجاد کرده است (Hosseini et al.: 2023: رضایی و آسیابانی، ۱۳۹۷: ۱۴۲). به همین دلیل، ایجاد شهرهای «قابل زندگی» که در نتیجه شانس بیش‌تری برای «حیاتی» بودن پایدار خواهند داشت، به اولویت بسیاری از گروه‌های ذینفع تبدیل شده است (Ruszczyk et al., 2023). به صورت کلی، رشد شهری به عنوان فرایندی فضایی و جمعیتی دارای دو وجه متضاد است؛ از یک طرف، شهرها به عنوان موتورهای رشد اقتصادی و اجتماعی عمل می‌کنند و از طرف دیگر اغلب این شهرها با مشکلات و مسائل اجتماعی، اقتصادی و محیطی نظیر فقر، دست‌اندازی به زمین‌های بارز کشاورزی، افزایش استفاده از خودروی شخصی و مصرف سوخت، زوال شهر مرکزی و بهره‌برداری کم از نواحی ساخته شده فعلی مواجه هستند (صفایی پور و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۲۴). پژوهشگران شهری و منطقه‌ای برای فائق آمدن به مشکلات مذکور و این عدم تعادل که در اثر توسعه شهرهای بزرگ به وجود آمده است، توجه و تمرکز تحلیل‌های خود را به توسعه شهرهای کوچک و متوسط به عنوان یک استراتژی لازم و موثر اختصاص داده‌اند (رحیمیان و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۶). در بیش‌تر کشورهای در حال توسعه، جهت‌گیری به سوی شهرهای کوچک یا روستاها با اهداف بهبود رفاه و کیفیت زندگی مردم در شهرها و روستاهای اطراف، کاهش نابرابری‌های موجود بین سکونتگاه‌ها، بهبود نظام سلسله‌مراتب سکونتگاهی، کاهش مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگ و تمرکززدایی از نظام تصمیم‌گیری به یکی از وجوه مشخص برنامه‌ریزی و عنوان منطقه‌ای تبدیل شده است (دربان آستانه و محمودی، ۱۳۹۵: ۲۰۳). در کشور نیز به عنوان یکی از مهم‌ترین کشورهای در حال توسعه، توسعه شهرهای کوچک از طریق اجرای سیاست ارتقای روستاهای بزرگ و مستعد به شهر شدن، یکی از مهم‌ترین اقداماتی بوده که با هدف بهبود کیفیت زندگی و استانداردهای زندگی در نواحی روستایی، کاهش مهاجرت به شهرهای بزرگ و جذب مهاجران در شهرهای کوچک انجام گرفته است (رضوانی و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۴).

افزایش روند شهرنشینی در دهه‌های گذشته نه تنها شهرهای موجود کشور را با گسترش فیزیکی و جمعیتی مواجه ساخته بلکه به دگرگونی سکونتگاه‌های روستایی و گذار و تبدیل آن‌ها به شهر نیز دامن زده است. چنین پدیده‌ای شهرگرایی روستایی یا شهری شدن روستاها نامیده می‌شود (ایزدی و نوذری، ۱۳۹۲: ۷۸). به صورت کلی، از جمله تأثیرات فزاینده شهرگرایی شتابان بر ساختار فضایی و جمعیتی ایران در نیم قرن اخیر، رشد فزاینده تعداد شهرها، از طریق تبدیل مراکز روستایی به شهرهای کوچک بوده است (همان: ۷۹). با توجه به آمار طی دوره ۶۰ ساله از سال ۱۳۳۵ تا سال ۱۳۹۵، تعداد شهرهای کشور از ۱۹۹ شهر به ۱۲۴۳ شهر افزایش یافته است (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۸۸). اغلب این شهرهای تازه تاسیس روستاهایی بوده‌اند که به شهر ارتقا یافته‌اند (شاطریان و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۶)، به همین دلیل کوچک بوده‌اند و معمولاً کم‌تر از ۵۰۰۰ نفر جمعیت دارند. شهرنشینی در این مجتمع‌های سکوتی عموماً شتابان بوده و

همین مسئله باعث رشد اقتصادی سریع این سکونتگاه‌ها شده و با تغییر در سبک زندگی آن‌ها همراه است (Bloh, 2008:8). وجود شهرهای کوچک بسیار ضروری است، اما اغلب در چشم‌اندازهای توسعه و امنیت غذایی نادیده و مورد غفلت قرار می‌گیرد. این شهرها دارای کارکردهای اساسی از جمله تامین نیازهای تولیدکنندگان خدمات و کالا و اشتغال در بخش غیرکشاورزی به جمعیت تحت پوشش خود می‌باشند (رحیمیان و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۶).

با توجه به شلوغی بیش از حد شهرهای بزرگ و مشکلاتی که گریبان‌گیر این شهرها شده و همچنین ناکامی‌های شهرهای جدید در دهه‌های اخیر که خود بر تمرکزگرایی و فشار بیش‌تر بر شهرهای بزرگ افزوده است، نظام برنامه‌ریزی شهری کشور نیازمند یک رویه و راه‌حل برای برون رفت از این مشکلات است. یکی از ایده‌های مطلوب برای رهایی از این اتفاق و توسعه همه‌جانبه کشور، توجه به شهرهای کوچک در نظام شهری کشور است. چراکه این شهرها در کنار نقش مهمی که در کاهش تمرکز جمعیت شهرهای بزرگ و مشکلات جانبی آن دارند، می‌توانند به عنوان کانونی برای ارائه امکانات و خدمات به نواحی روستایی اطراف نیز قلمداد شوند و از این طریق موجب توسعه سرزمینی شوند. در این راستا، مقاله حاضر درصدد است که میزان رضایت ساکنین شهر مصیری بعد از ارتقای سکونتگاه را در ابعاد مختلف بررسی کند تا از این طریق مشخص شود سیاست تبدیل سکونتگاه چقدر موفق بوده و توانسته موجب رضایت ساکنین گردد و در کیفیت زندگی آن‌ها تاثیر مثبتی داشته است.

در ادامه با توجه به هدف پژوهش حاضر به بررسی مهم‌ترین پژوهش‌های داخلی و خارجی صورت گرفته در موضوع تبدیل نقاط روستایی به شهر و کیفیت زندگی پرداخته شده است؛ شماعی و نازنین‌پوری (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی در مناطق شهری سندج دریافتند مناطق شهر سندج از نظر برخورداری از کیفیت زندگی شرایط متفاوتی دارند. با توجه به این نتایج، منطقه ۳ از بالاترین کیفیت زندگی برخوردار است و مناطق ۱ و ۲ نیز در رتبه‌های بعدی قرار دارند. قدیری و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی در محلات شهری شهر کوهنبار دریافتند سطح کیفیت زندگی محلات شهر کوهنبار متفاوت است به طوری که محله انصار دارای وضعیت مناسب و محله‌های طالقانی و دهمیر نیز به ترتیب دارای وضعیت متوسط و نامناسب‌اند. اکبری و التیامی‌نیا (۱۴۰۰) در پژوهشی به تحلیل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر کیفیت زندگی و رفاه در مادرشهرهای ایران پرداختند. یافته‌ها نشان داد در مادرشهرهای مورد مطالعه - تهران، مشهد، اصفهان، کرج و شیراز- هزینه‌های بخش مسکن بیش از سایر بخش‌ها رفاه و کیفیت زندگی خانوارها را تحت تأثیر قرار داده است. رحیمیان و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی محوریت اولویت‌بندی اثرات تبدیل بخش چلغوندی به شهر جدید بیران شهر دریافتند این سیاست بیش‌ترین اثرات را به ترتیب در زیربخش‌های ارتقاء خدمات شهری، بهبود وضعیت مسکن و شهرسازی، توسعه آموزشی، جلب مشارکت اجتماعی، توسعه بهداشتی- درمانی، بهبود امکانات ارتباطی، تامین امنیت منطقه، توسعه اشتغال و بهبود فضای کسب‌وکار و دسترسی به اماکن ورزشی و تفریحی داشته است. کاردار و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به تحلیل و اولویت‌بندی شاخص‌های زیست‌پذیری در روستاهای ارتقا یافته به شهر در شهرستان دهگلان، شهر بلبان آباد پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد با وجود مطلوب بودن هدف اساسی سیاست تبدیل روستا به شهر ولی در شهر مذکور نه تنها به ارتقای شاخص‌های زیست‌پذیری نینجامیده بلکه در برخی از زمینه‌ها از جمله بعد اجتماعی دارای پیامدهای منفی نیز بوده است. مهاجرانی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان بررسی تاثیر راهبرد تبدیل روستا به شهر بر سبک زندگی افراد در روستاهای نشیمن، سلامی و جنگل در استان خراسان رضوی دریافتند سیاست تبدیل شتابان روستاهای بزرگ به شهرهای کوچک نه تنها نتوانسته است در توسعه منطقه‌ای نقشی داشته باشد، بلکه موجب بروز مسائل اجتماعی،

فرهنگی و اقتصادی در سکونتگاه‌های مورد مطالعه شده است. زنگنه شهرکی (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی فرایند تبدیل نقاط روستایی به شهر در مقیاس ملی و اثرات آن بر پیدایش خام شهرها پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد نقاط بسیاری به شهر ارتقاء یافته‌اند بدون اینکه معیارهای جمعیتی را دارا باشند. براساس مطالعه حاضر شهرهای حاصل از این تبدیل به اهداف اولیه خود یعنی تثبیت جمعیت و کاهش مهاجرت به سمت شهرهای بزرگ دست نیافته‌اند و حوزه نفوذ روستایی خود را نیز از دست داده‌اند. کریمی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان ارزیابی تاثیر ارتقای روستاها به شهر در توسعه مناطق کوهستانی از دیدگاه مردم محلی در بخش دیلمان- شهرستان سیاهکل، دریافتند سیاست تبدیل روستا به شهر در بهبود شاخص‌های اجتماعی- فرهنگی و ارتقای وضعیت کالبدی- محیطی در شهر تاثیر قابل توجهی نداشته و نتوانسته در توسعه منطقه‌ای موثر باشد. ساپنا و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان برآورد ابعاد کیفیت زندگی از معیارهای الگوی فضایی شهری دریافتند ساختار فضایی شهرها بر کارکردهای اجتماعی و اقتصادی آن‌ها تاثیر قابل توجهی دارند ولی با اینحال تعیین کننده نیستند. اکثریت پژوهش‌های مورد اشاره، بر تحلیل‌های آماری تکیه داشته‌اند، در حالی که پژوهش حاضر به تحلیل‌های صرف آماری متکی نبوده و به بررسی و علت‌یابی وضع موجود این سکونتگاه و مسائل موجود آن بعد از ارتقاء نیز پرداخته است. همچنین از دیگر موارد مورد اشاره در اهمیت پژوهش حاضر، توجه به این نکته است که تاکنون نه تنها در موضوع خاص رضایتمندی سکونت و تبدیل سکونتگاه‌هایی روستایی به شهر، بلکه در دیگر زمینه‌های مرتبط نیز در محدوده مورد مطالعه پژوهشی صورت نگرفته است. لذا مطالعه حاضر می‌تواند اطلاعات مفیدی در زمینه‌های مذکور به منظور بهبود کیفیت زندگی ساکنان فراهم نماید.

مبانی نظری

شهرها و روستاها به عنوان الگوی سکونتی با کارکردهای مختلف و خاص، همواره دارای روابط متقابل بوده‌اند که این روابط می‌تواند به یک نظام عادلانه سبب شود که حاصل آن رونق اعتبار دو جانبه شهر و روستاها است (موسی‌زاده و همکاران، ۱۴۰۱: ۵۹). در این رابطه شهرهای کوچک، اولین هسته شهری بلافاصل با نقاط روستایی قلمداد می‌شوند که هرگونه تحرک و فعالیت در آن‌ها، نواحی و حوزه‌های روستایی را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهد (میکانیک و همکاران، ۱۳۹۵: ۴۴). یک سوی این شهرهای کوچک یا روستا شهرها، شهر با اجتماعی مدرن و پیچیده قرار دارد و در سوی دیگر این طیف، روستا با اجتماعی سنتی و بافتی مشخص قرار گرفته است. در میان این دو انتها، روند گذار و پدیده ترکیبی روستا- شهر واقع شده است. به صورت کلی، پیدایش روستا شهرها نتیجه شهرنشینی سریع و نظام دوگانه هوکو و اداری است که بین مناطق روستایی و شهری تفاوت قائل می‌شود (Jiang et al, 2020). اصطلاح روستا شهری در سال‌های اخیر برای توصیف بسیاری از شهرهای جهان سوم مطرح شده است. این اصطلاح از دو صفت انگلیسی Rural (روستایی) و Urban (شهری) به صورت Rurban ساخته شده و عبارت است از ترکیب و ادغام ساختارهای اجتماعی شهری و روستایی در حاشیه مراکز شهری. این پدیده را که در آن شیوه‌های رفتار موجود در سکونتگاه‌های روستایی به وسیله روستاییان به شهرها منتقل می‌شود، شهرنشینی روستایی نیز می‌نامند (لطفی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۰۴). در یک تعریف کلی، روستا شهر عبارت است از ترکیب و ادغام ساختارهای اجتماعی شهری و روستایی که دارای نقش مکان مرکزی برای سکونتگاه‌های پیرامون خود است و عملکردهای متعددی از قبیل، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و فضایی را دارا است. فعالیت غالب اقتصادی در این کانون بر پایه کشاورزی و خدمات استوار است (گودرزی، ۱۳۹۶: ۴۰).

در ادبیات جدید برنامه‌ریزی فضایی، بر روی نقش شهرهای کوچک و روستا شهرها در فرایند توسعه منطقه‌ای و ملی تاکید می‌شود. فرض بر این است که این شهرها به عنوان واسطه بین مناطق روستایی با شهرهای بزرگ عمل کنند که تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و اداری متمرکز دارند. توجه به این شهرها در فرایند توسعه به عوامل زیادی از جمله رشد زیاد مادرشهرها، شکست سیاست‌های توسعه متمرکز بر روی شهرهای بزرگ و نادیده گرفتن منابع روستایی مربوط است (سجادی و کریمزاده، ۱۴۰۰: ۲۸۶). به صورت کلی، راهبرد توسعه شهرهای کوچک از دهه ۱۹۷۰ به منظور ایجاد نظام سکونتگاهی متناسب و یکپارچه و الگوی عادلانه‌تر اقتصادی و اجتماعی مورد توجه قرار گرفت. عدم تعادل در نظام سلسله مراتب سکونتگاهی، توزیع نامتعادل جمعیت، دوگانگی بین نواحی روستایی و شهری، نادیده گرفته شدن منابع روستایی، تشدید مهاجرت روستاییان به شهرهای بزرگ، نظام متمرکز مدیریتی همراه با آثار نامطلوب اجرای رویکردهایی نظیر قطب رشد باعث شد تا رویکردهای جدیدی در جهت اهداف توسعه شهری، روستایی، منطقه‌ای و ملی مطرح شود و در سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌های کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه مورد توجه قرار گیرد (Satterthwaite & Tacoli, 2003: 35). با اطمینان می‌توان پذیرفت شهرهای کوچک با زمینه‌سازی و فراهم آوردن شرایط مساعد، می‌توانند در برقراری نظام منطقی سلسله‌مراتبی از حیث جمعیت و کارکرد در یک منطقه، موفق باشند. با تقویت و توسعه این شهرها، ظرفیت پذیرش جمعیت آن‌ها افزایش می‌یابد و به سبب قرارگرفتن بر سر راه مهاجرت‌های روستایی، جریان مهاجرتی را به سوی خود و دیگر نقاط کوچک شهری هدایت می‌کنند (اکبریان رونیزی و همکاران، ۱۳۹۲: ۸۸۵). از دیگر مزیت‌های این شهرها، ایجاد مکان مناسبی برای ارائه خدمات و امکانات رفاهی است. به گونه‌ای که در صورت توسعه و تقویت می‌توانند خدماتی را در زمینه ایجاد بازار، تامین نهاده‌های کشاورزی، خدمات شهری همچون امکانات آموزشی و تحصیلی، مراقبت‌های پزشکی و امثال اینها برای حوزه روستایی خود فراهم آورند و از تمرکز آن‌ها در شهرهای بزرگ جلوگیری کنند (همان: ۸۸۶).

کیفیت زندگی^۱ موضوع جدیدی است که در طول دهه‌های گذشته تحت موضوعات مختلفی مانند روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، پزشکی، اقتصاد و علوم محیطی مورد بحث قرار گرفته است (Hassan et al., 2022). این مفهوم جایگاه برجسته‌ای در نردبان رفاه انسان به خود اختصاص داده است (Kourtiti et al., 2022; Hosseini et al., 2022; Zhanganeh Shahraki et al., 2020). از کیفیت زندگی با توجه به جنبه‌های مختلف آن، تعاریف متنوعی ارائه شده است و نهادها و سازمان‌های بین‌المللی، اقدام به شاخص‌سازی و سنجش آن در دو دهه اخیر کرده‌اند. به همین دلیل اندازه‌گیری آن دشوار است (Petróczy et al., 2021: 33). هنوز در مورد کیفیت زندگی و جنبه‌های متنوع تشکیل دهنده آن اتفاق نظر وجود ندارد، اما نکته‌ای که همه محققان در مورد آن اتفاق نظر دارند، چند بعدی بودن این مفهوم است، به گونه‌ای که هر محقق با دیدگاه خود لایه‌های تشکیل دهنده کیفیت زندگی را برشمرده و سعی در تعریف کیفیت زندگی دارد (زیاری و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۸)؛ ساهین^۲ و همکاران (۲۰۰۷) کیفیت زندگی را بهزیستی عموم مردم و کیفیت محیطی که در آن زندگی می‌کنند تعریف می‌کنند. یوزل^۳ (۲۰۰۴) آن را مفهومی چندوجهی، نسبی و متأثر از زمان و ارزش‌های فردی و اجتماعی می‌داند که ابعاد عینی و درونی دارد (حاتمی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۷: ۵۲۰). گریمز^۴ و همکاران (۲۰۲۱) کیفیت زندگی را مفهومی می‌دانند که مجموعه گسترده‌ای از شاخص‌های رفاه شهری (فردی و جمعی)

1. Quality of Life
2. Sahin
3. Uzel
4. Grimes

مانند کیفیت محیطی، دسترسی به حمل و نقل، امنیت و ایمنی، بهداشت، مسکن ارزان قیمت، فضاهای سبز، یا امکانات فرهنگی را در برمی‌گیرد. آنه^۱ کیفیت زندگی را رضایت ساکنان از شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و کالبدی در یک واحد جغرافیایی از فضای سرزمینی یا شهری می‌داند (Anne et al, 2018: 17). همچنین دیوید فیلیپس^۲ در تعریفی جامع کیفیت زندگی را در ابعاد فردی و جمعی بررسی می‌کند که در سطح فردی مولفه‌های عینی و ذهنی را شامل می‌شود. به همین دلیل لازمه کیفیت زندگی فردی در بعد عینی تامین نیازهای اساسی و برخورداری از منابع مادی برای برآوردن خواسته‌های اجتماعی شهروندان است و در بعد ذهنی به ۱. افزایش رفاه ذهنی شامل لذت‌جویی، رضایتمندی، هدف‌داری در زندگی و رشد شخصی؛ ۲. رشد و شکوفایی در مسیر سعادت و دگرخواهی؛ ۳. مشارکت در سطح گسترده‌ای از فعالیت‌های اجتماعی و داشتن استقلال عمل مربوط می‌شود. کیفیت زندگی در بعد جمعی آن بر ثبات و پایداری محیط فیزیکی و اجتماعی، منابع اجتماعی درون‌گروه‌ها و جوامعی که در آن زندگی می‌کنند، شامل انسجام مدنی، هم‌کوشی، یک‌پارچگی، روابط شبکه‌های گسترده و پیوندهای موقتی در همه سطوح جامعه و هنجارها و ارزش‌ها اعم از اعتماد، نوع‌دوستی و رفتار دگرخواهانه و انصاف، عدالت اجتماعی و برابری تاکید دارد (Phillips, 2006: 242). در یک مفهوم کلی، کیفیت زندگی به عنوان رضایت از زندگی، خوشبختی و سعادت، رفاه و آسایش شناخته می‌شود و سطح توقع نیازهای انسان را منعکس می‌کند (قدیری و همکاران، ۱۴۰۰: ۴۱۰).

کیفیت زندگی را می‌توان بر حسب نیازهای انسان و عناصر محیطی که فرد در آن زندگی می‌کند، مانند آلودگی هوا، بهداشت و مسکن و عناصر فردی مانند بهداشت و آموزش تفسیر کرد (Hassan et al., 2022). به صورت کلی، این مفهوم چند بعدی و پیچیده است و عناصر مختلفی را در بر می‌گیرد و در کنش متقابل با محیط زندگی قرار دارد (Moroke et al: 2020: 108; Ma et al., 2020; Zou et al, 2022). با توجه به اهمیت این مفهوم در محیط زندگی، امروزه ارائه کیفیت بالای زندگی در شهرها، برای برنامه‌ریزان شهری موضوعی پایدار است که به‌طور فزاینده‌ای حیاتی قلمداد می‌شود (Mouratidis & Yiannakou, 2022). به‌نظر آن‌ها، کیفیت زندگی در مناطق شهری به‌عنوان ویژگی کلیدی، نقش مهمی در جذب سرمایه انسانی و تضمین آسایش ساکنان دارد (Goerlich & Reig, 2021). به‌صورت کلی، کیفیت زندگی در مناطق شهری نتیجه واکنش مردم نسبت به محیط شهری است و یکی از عوامل مهم در بهبود کیفیت زندگی در میان جوامع انسانی، استاندارد بودن محل زندگی از نظر بهداشت، اشتغال، محیط‌زیست و کالبد می‌باشد، به‌طوری که رضایت از ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی محل زندگی بر رضایت از زندگی و کیفیت زندگی افراد تاثیرگذار است (زیاری و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۰۹).

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-تحلیلی است. برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه و پرسشنامه استفاده شد. بدین صورت که برای بررسی وضعیت کیفیت زندگی بعد از ارتقای سکونتگاه و همچنین میزان رضایت ساکنان از این اتفاق و اقدامات صورت گرفته، شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، آموزش، مدیریت، بهداشت و درمان و کالبدی-فضایی مدنظر قرار گرفت. شاخص‌های پژوهش با توجه به ادبیات تحقیق و همچنین نیاز شهر جمع‌آوری شد. سپس متناسب با شاخص‌های مذکور به طراحی پرسشنامه اقدام گردید. جامعه آماری پژوهش ساکنان شهر مصیری (۹۰۳۱ متشکل از ۴۶۳۹ نفر زن و ۴۳۹۲ نفر مرد) هستند که با استفاده از فرمول کوکران ۳۶۸ نفر به

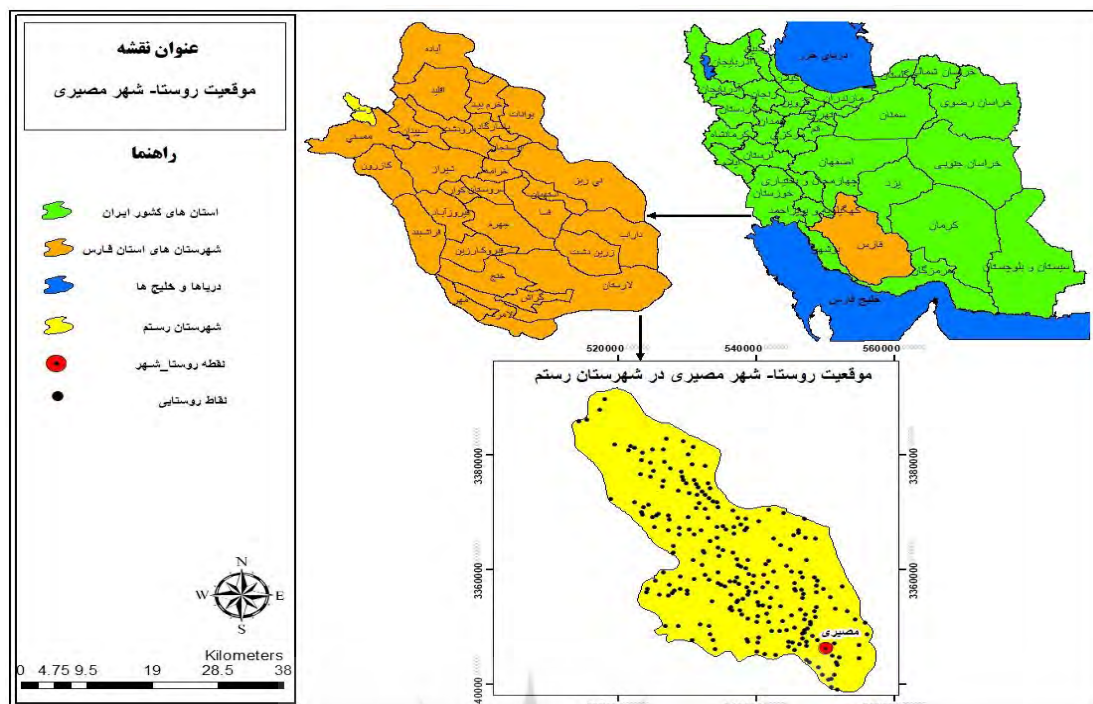
1. Anne
2. Phillips

عنوان نمونه آماری انتخاب شد. نمونه‌گیری نیز به شیوه تصادفی در دسترس انجام گرفت. پایایی پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه شد. مقدار آلفای محاسبه شده برابر با ۰/۹۰ بود که در سطح قابل قبولی است و نشان دهنده همبستگی درونی بالای متغیرها و مطلوبیت پایایی پرسشنامه است. همچنین روایی نیز به وسیله متخصصان و افراد صاحب‌نظر در این رشته تایید شد، بدین صورت که پرسشنامه طراحی شده پیش از ارائه در اختیار چند نفر از متخصصین و اساتید مربوطه قرار گرفت و مورد تایید قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل پژوهش از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. با توجه به نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف و با توجه به اینکه سطح معنی‌داری بیش‌تر از ۰/۰۵ بود، فرض نرمال بودن داده‌ها تایید شد. به همین‌روی از آزمون‌های پارامتریک مرتبط استفاده شد. بدین صورت که به منظور بررسی میزان اثرگذاری سیاست تبدیل روستا به شهر بر کیفیت زندگی از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده شد. سپس با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون به تحلیل همبستگی و ارتباط بین متغیرهای پژوهش پرداخته شد. همچنین برای تعیین میزان تاثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر کیفیت زندگی بعد از ارتقای سکونتگاه، از رگرسیون خطی چندمتغیره استفاده شد. و در نهایت برای تایید نتایج به دست آمده آزمون آماری کای اسکوئر به کار گرفته شد.

محدوده مورد مطالعه

محدوده مورد مطالعه در پژوهش حاضر شهر مصیری است. شهر مصیری مرکز شهرستان رستم و یکی از شهرهای شمال غربی استان فارس است که در فاصله ۱۲۱ کیلومتری شمال غرب شیراز و در موقعیت ۳۰ درجه و ۲۳ دقیقه عرض شمالی و ۵۱ درجه و ۵۲ دقیقه طول شرقی قرار گرفته است. این شهر در سال ۱۳۷۸ به شهر ارتقاء یافته است. شهر مصیری در سال ۱۳۹۰ دارای ۵۸۳۰ نفر جمعیت بوده که با نرخ رشد ۹/۵۴ درصدی در سال ۱۳۹۵ به ۹۰۳۱ نفر افزایش یافته است. از این میزان ۴۶۳۹ نفر زن و ۴۳۹۲ نفر مرد بودند. تعداد خانوارهای ساکن در این شهر نیز در سال ۱۳۹۵ برابر ۲۵۹۲ خانوار بود که با توجه به بعد خانوار در سال ۱۳۹۰ که ۱۴۸۸ خانوار بوده است، بعد خانوار در این شهر روند رو به رشد ۱/۷۴ درصدی را تجربه کرده است. فعالیت اکثر ساکنین این شهر کشاورزی است و گندم، برنج، ذرت، سویا و کنجد از جمله محصولات کشاورزی این شهر محسوب می‌شود.

شکل ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه در کشور، استان و شهرستان
منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

بحث و یافته‌ها

از مجموع پاسخ‌گویان، ۸/۵۹ درصد مرد و ۲/۴۰ درصد زن بودند. بررسی ویژگی‌های سنی پاسخ‌دهندگان نشان داد که غلبه با گروه سنی ۲۶ تا ۴۰ سال است. به طوری که این گروه ۸/۴۴ درصد از پاسخ‌دهندگان را شامل می‌شود. ۹/۶۴ درصد متأهل و ۴/۲۷ درصد نیز مجرد بودند. از نظر تحصیلات ۱/۱۱ درصد زیردیپلم، ۹/۳۵ درصد دیپلم، ۲/۱۸ درصد فوق دیپلم، ۹/۳۵ درصد لیسانس و همچنین ۳/۷ درصد ارشد به بالا بودند. از نظر شغلی غلبه با مشاغل آزاد، کارمند و دانشجو به ترتیب با ۳/۳۲، ۵/۱۸ و ۱/۱۷ درصد بود. از میان ساکنان ۳۱ درصد ۱۰ تا ۲۰ سال، ۳/۲۸ درصد ۲۰ تا ۳۰ سال، ۸/۱۸ درصد ۵ تا ۱۰ سال، ۱۶ درصد بیش‌تر از ۳۰ سال و ۷/۵ درصد نیز کمتر از ۵ سال سابقه سکونت در این شهر را دارند که نشان دهنده سابقه بالای سکونت ساکنان است.

بررسی میزان اثرگذاری تبدیل روستا به شهر بر کیفیت زندگی: به منظور بررسی میزان اثرگذاری سیاست تبدیل روستا به شهر در هر یک از شاخص‌های مورد بررسی در پژوهش، از آزمون t تک‌نمونه‌ای استفاده شد. آزمون t تک‌نمونه‌ای زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که یک نمونه از جامعه موجود است و باید میانگین آن با یک حالت معمول و رایج و حتی یک عدد فرضی و مورد انتظار مقایسه شود.

بررسی ارتقای سکونتگاه در شاخص اقتصادی: یکی از مهم‌ترین اهداف ارتقای سکونتگاه‌های روستایی به شهر، ایجاد تغییرات مطلوب در وضعیت اشتغال، درآمد و به صورت کلی، بهبود وضعیت اقتصادی ساکنان است. نتایج آزمون t در راستای بررسی شاخص‌های اقتصادی در شهر مصیری نشان می‌دهد ارتقای سکونتگاه توانسته تغییرات مطلوبی در رضایت ساکنان ایجاد کند. به طوری که با توجه به نتایج این آزمون، میانگین آماری همه مؤلفه‌های مورد بررسی در این شاخص، پایین‌تر از حد مفروض (عدد ۳) است. این مسئله نشان می‌دهد تغییرات و اقدامات صورت گرفته در زمینه اقتصادی بعد از ارتقای سکونتگاه با استانداردهای مطلوب فاصله دارد و نیازمند برنامه‌ریزی است. با توجه به جدول ۲

ساکنان از مقدار پس اندازهای خود (۸۰/۱)، هزینه‌های زندگی (۸۳/۱) و میانگین درآمدی خود (۸۷/۱) رضایت بسیار پایینی دارند، که با توجه به ضعف در اشتغال‌زایی در شهر، مشکلات زیرساختی در اشتغال زنان، نبود کارخانه و کارگاه‌های متنوع و متناسب، عدم نیازسنجی با توجه به ظرفیت‌های اقتصادی و ظرفیت‌های نیروی جوان شهر، مشکلات و نواقص طرح جامع شهر در تعریف مناسب ظرفیت‌های اقتصادی شهر و... این اتفاق قابل پیش‌بینی بوده است.

جدول ۲. ارزیابی ساکنان از مولفه‌های مرتبط با شاخص اقتصادی

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مولفه	میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	
						حد بالا	حد پایین
-۸۲/۰	-۰۲/۱	-۹۱۸/۰	۰۰۰/۰	-۰۰۲/۱۸	۰۸/۲	وضعیت اشتغال	
-۶۷/۰	-۸۶/۰	-۷۶۶/۰	۰۰۰/۰	-۴۲۷/۱۶	۲۳/۲	تنوع مشاغل و زمینه ایجاد اشتغال	
-۸۳/۰	-۰۳/۱	-۹۲۷/۰	۰۰۰/۰	-۲۲۸/۱۸	۰۷/۲	وضعیت اشتغال زنان	
-۹۵/۰	-۱۷/۱	-۰۶۰/۱	۰۰۰/۰	-۳۴۶/۱۸	۹۴/۱	توجه به مسئله جنسیت در بحث اشتغال	
-۷۸/۰	-۹۵/۰	-۸۶۷/۰	۰۰۰/۰	-۷۳۹/۱۹	۱۳/۲	رضایت از امنیت شغلی و درآمدی	
-۷۹/۰	-۹۶/۰	-۸۷۳/۰	۰۰۰/۰	-۹۱۹/۱۹	۱۳/۲	رضایت از پایداری اشتغال	
-۹۴/۰	-۱۱/۱	-۰۲۴/۱	۰۰۰/۰	-۵۸۷/۲۳	۹۸/۱	رضایت از مقدار درآمد خود	
-۱۳/۱	-۲۸/۱	-۲۰۴/۱	۰۰۰/۰	-۲۶۲/۳۰	۸۰/۱	رضایت از مقدار پس‌انداز	
-۰۵/۱	-۲۱/۱	-۱۲۸/۱	۰۰۰/۰	-۳۸۷/۲۷	۸۷/۱	رضایت از میانگین درآمد سالانه	
-۹۳/۰	-۱۰/۱	-۰۱۴/۱	۰۰۰/۰	-۱۴۹/۲۳	۹۹/۱	رضایت از درآمد و پس‌انداز خانواده	
-۰۳/۱	-۱۹/۱	-۱۰۹/۱	۰۰۰/۰	-۷۷۰/۲۶	۸۹/۱	رضایت از وضعیت دارایی‌هایی غیرمنقول (زمین، مغازه، ملک و...)	
-۰۸/۱	-۲۵/۱	-۱۶۶/۱	۰۰۰/۰	-۳۱۷/۲۸	۸۳/۱	رضایت از هزینه‌های زندگی	
						میانگین کل شاخص	۹۹/۱

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

بررسی ارتقای سکونتگاه در شاخص آموزش: محاسبات انجام شده برای بررسی وضعیت آموزشی شهر بعد از ارتقای سکونتگاه نشان می‌دهد میانگین کلی این بعد با مقدار ۵۸/۲ وضعیت مناسبی ندارد. همچنین از میان سوال‌های مورد بررسی، سطح سواد و برخورداری از آگاهی عمومی با میانگین ۳۸/۳ بیش‌ترین میزان رضایت ساکنان را دارا است (جدول ۳).

جدول ۳. ارزیابی ساکنان از مولفه‌های مرتبط با شاخص آموزش

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مولفه	میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	
						حد بالا	حد پایین
-۹۶/۰	-۱۴/۱	-۰۵۲/۱	۰۰۰/۰	-۲۳۸/۲۲	۹۵/۱	کمیت و تعدد مراکز و امکانات آموزشی (مدارس، کتابخانه، ده‌های روزنامه، نشریات و...)	
-۴۸/۰	-۶۷/۰	-۵۷۹/۰	۰۰۰/۰	-۰۴۸/۱۲	۴۲/۲	کیفیت برخورداری از خدمات آموزشی (کودکستان، ابتدایی، متوسطه اول و دوم و فنی و حرفه‌ای)	
۴۸/۰	۲۷/۰	۳۷۵/۰	۰۰۰/۰	۸۷۱/۶	۳۸/۳	سطح سواد و برخورداری از آگاهی عمومی	
						میانگین کل شاخص	۵۸/۲

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

بررسی ارتقای سکونتگاه در شاخص اجتماعی: نتایج حاصل از آزمون t تک نمونه‌ای در راستای بررسی بعد اجتماعی حاکی از رضایت پایین ساکنان از گویه‌های این بعد است. به‌گونه‌ای که میانگین کل شاخص (۶۶/۲) نشان می‌دهد. رضایت ساکنان از کیفیت زندگی در این بعد پایین‌تر از حد متوسط (عدد ۳) است. همچنین سطح معنی‌داری به غیر از گویه تمایل به ماندگاری در شهر، در باقی گویه‌ها پایین‌تر از ۰/۰۵ است که نشان از توافق معنادار پاسخگویان در این زمینه دارد (جدول ۴). براین اساس و با توجه به نتایج، اقدامات صورت گرفته بعد از ارتقای سکونتگاه نتوانسته است موجب رضایت ساکنان شود.

جدول ۴. ارزیابی ساکنان از مولفه‌های مرتبط با شاخص اجتماعی

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مولفه	
						حد پایین
۲۶/۰	۰۱/۰	۱۳۳/۰	۰۳۸/۰	۰۸۲/۲	۱۳/۳	تعلق و وابستگی به اجتماع
-۷۳/۰	-۹۱/۰	-۸۲۱/۰	۰۰۰/۰	-۵۵۶/۱۸	۱۸/۲	رضایت از شرایط زندگی
۰۴/۰	-۱۷/۰	-۰۶۵/۰	۲۲۲/۰	۲۲۲/۱	۹۳/۲	تمایل به ماندگاری در شهر
-۶۲/۰	-۸۰/۰	-۷۱۲/۰	۰۰۰/۰	-۳۷۸/۱۵	۳۹/۲	امید به بهتر شدن شرایط زندگی در آینده
-۲۸/۰	-۴۸/۰	-۳۸۰/۰	۰۰۰/۰	-۴۶۵/۷	۶۲/۲	رضایت از شرایط و موقعیت اجتماعی خود
-۰۶/۰	-۲۹/۰	-۱۷۷/۰	۰۰۳/۰	-۰۰۹/۳	۸۲/۲	میزان تامین امنیت فردی و اجتماعی
۶۶/۲					میانگین کل شاخص	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

بررسی ارتقای سکونتگاه در شاخص بهداشت و درمان: نتایج آزمون t برای بررسی بعد بهداشت و درمان (جدول ۵) نشان می‌دهد، میانگین همه سوال‌های این بعد کم‌تر از میانگین فرضی سطح متوسط (یعنی مقدار ۳) است که حاکی از وضعیت نامطلوب این بعد و میزان رضایت پایین ساکنان است. مشاهدات صورت گرفته و همچنین مصاحبه انجام گرفته نیز تایید کننده این موضوع است. به‌گونه‌ای که با توجه به مشاهدات شهر مصیری با وجود مرکزیت شهرستان و گذشتن بیش از یک دهه از ارتقای آن به شهر، هنوز بیمارستانی ندارد و شهروندان در زمینه دسترسی به پزشک متخصص، کلینیک‌های درون شهری و سایر مسائل بهداشتی- درمانی در شهر دچار مشکل هستند.

جدول ۵. ارزیابی ساکنان از مولفه‌های مرتبط با شاخص بهداشت و درمان

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مولفه	حد	
						پایین	بالا
-۲۵/۰	-۴۶/۰	۰۰۰/۰	-۷۳۰/۶	۶۵/۲	حمایت‌های بهداشتی- درمانی (بیمه‌های درمانی و...)	-۲۵/۰	-۴۶/۰
-۱۰/۰	-۲۸/۰	۰۰۰/۰	-۹۵۳/۳	۸۱/۲	دسترسی به پزشک و هزینه‌های بهداشت و درمان	-۱۰/۰	-۲۸/۰
-۵۵/۰	-۷۲/۰	۰۰۰/۰	-۱۹۰/۱۴	۳۶/۲	کیفیت امکانات و خدمات بهداشتی (خانه بهداشت، درمانگاه، داروخانه، پزشک)	-۵۵/۰	-۷۲/۰
					میانگین کل شاخص	۶۰/۲	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

بررسی ارتقای سکونتگاه در شاخص مدیریت: با توجه به نقش پررنگ مدیریت شهری و برنامه‌ریزی و اقدامات مطلوب آن‌ها در بهبود رضایت ساکنان، این بعد دارای اهمیت زیادی است. در این راستا، ارزیابی میانگین همه گویه‌های محاسبه شده برای بررسی بعد مدیریت گویای این مطلب است که در مجموع شاخص مدیریت با میانگین ۱۷/۲ پایین‌تر از حد متوسط است و وضعیت مطلوبی ندارد. در این میان، گویه توجه مسئولان به توسعه و عمران و توسعه زیربنایی با ارزش میانگین ۸۶/۱ دارای کم‌ترین میزان رضایت و گویه تاثیر استفاده بدنه مدیریتی شهر از نظرات مردم در تمایل به ماندگاری در شهر با ارزش میانگین ۸۶/۲ بیش‌ترین میزان رضایت هستند (جدول ۶).

جدول ۶. ارزیابی ساکنان از مولفه‌های مرتبط با شاخص مدیریت

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مولفه	حد	
						پایین	بالا
-۰۳/۰	-۲۵/۰	۰۱۰/۰	-۵۵۷/۲	۸۶/۲	تاثیر استفاده بدنه مدیریتی شهر از نظرات مردم در تمایل به ماندگاری در شهر	-۰۳/۰	-۲۵/۰
-۰۵/۱	-۲۳/۱	۰۰۰/۰	-۱۸۹/۳۴	۸۶/۱	توجه مسئولان به توسعه و عمران و توسعه زیربنایی	-۰۵/۱	-۲۳/۱
-۰۴/۱	-۲۳/۱	۰۰۰/۰	-۶۳۴/۲۳	۸۷/۱	امکانات و حمایت‌های دولتی برای خرید مسکن	-۰۴/۱	-۲۳/۱
-۴۲/۰	-۶۳/۰	۰۰۰/۰	-۵۹۲/۹	۴۸/۲	عملکرد ادارات شهری	-۴۲/۰	-۶۳/۰
-۸۸/۰	-۰۷/۱	۰۰۰/۰	-۵۸۲/۲۰	۰۳/۲	مشارکت و نظرات مردمی در تصمیمات شهرداری و شورای شهر	-۸۸/۰	-۰۷/۱
-۸۸/۰	-۲۲/۱	۰۰۰/۰	-۴۲۱/۱۲	۹۵/۱	عملکرد شهرداری	-۸۸/۰	-۲۲/۱
					میانگین کل شاخص	۱۷/۲	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

بررسی ارتقای سکونتگاه در شاخص کالبدی- فضایی: برای بررسی وضعیت بعد کالبدی- فضایی از ۱۹ گویه در حوزه‌های متنوع و مرتبط از جمله کیفیت مکان، زیرساخت‌ها و مجموعه دسترسی و... استفاده شد. نتایج (جدول ۷) نشان می‌دهد میانگین محاسبه شده برای همه سوال‌ها کمتر از میانگین فرضی سطح متوسط (۳) است. از میان گویه‌های بررسی شده، سوال‌های کیفیت خدمات و امکانات شهری همچون آب آشامیدنی، خطوط ارتباط اینترنتی، تلفن ثابت، برق،

گاز و...)، کیفیت امکانات خدماتی (خرده‌فروشی، شرکت تعاونی، سوپرمارکت، نانواپی و...) و وضعیت و نحوه جمع‌آوری و دفع زباله توسط سازمان مربوطه با ارزش میانگین ۹۸/۲، ۸۸/۲ و ۲۸/۶ به ترتیب دارای بیش‌ترین میزان رضایت و سوال‌های دسترسی به امکانات و خدمات فرهنگی و هنری، دسترسی به امکانات حمل و نقل عمومی و دسترسی به ایستگاه‌های سوخت رسان با ارزش میانگین ۶۳/۱، ۶۹/۱ و ۷۴/۱ دارای پایین‌ترین میزان رضایت است. بر این اساس می‌توان گفت از دیدگاه ساکنان، میزان کیفیت زندگی بعد از ارتقای سکونتگاه در شاخص کالبدی- فضایی شرایط مناسبی ندارد و نتوانسته موجب رضایت ساکنان شهر مصیری شود.^۱

جدول ۷. ارزیابی ساکنان از مولفه‌های مرتبط با شاخص کالبدی- فضایی

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین		سطح معنی‌داری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مولفه
	حد پایین	حد بالا				
-۱۶/۱	-۲۶/۱	-۲۵۸/۱	۰۰۰/۰	-۴۲۱/۲۴	۷۴/۱	دسترسی به ایستگاه‌های سوخت رسان
-۵۲/۰	-۷۰/۰	-۶۱۴/۰	۰۰۰/۰	-۳۱۷/۱۳	۳۹/۲	کمیت مراکز خدمات رسان
-۰۳/۰	-۲۲/۰	-۱۲۵/۰	۰۰۰/۰	-۴۷۶/۲	۸۸/۲	کیفیت امکانات خدماتی (خرده‌فروشی، شرکت تعاونی، سوپرمارکت، نانواپی و...)
-۲۲/۱	-۴۰/۱	-۳۱۰/۱	۰۰۰/۰	-۴۸۶/۲۷	۶۹/۱	دسترسی به امکانات حمل و نقل عمومی
-۱۰/۰	-۲۷/۰	-۱۸۷/۰	۰۰۰/۰	-۲۴۰/۴	۸۱/۲	دسترسی و میزان ارتباطات با شهرها و روستاهای مجاور
-۳۹/۰	۶۰/۰	-۴۹۲/۰	۰۰۰/۰	-۱۷۷/۹	۵۱/۲	مشاهده تغییر در کاربری اراضی کشاورزی
-۳۳/۰	-۵۲/۰	-۴۲۹/۰	۰۰۰/۰	-۸۴۶/۸	۵۷/۲	کیفیت راه‌های ارتباطی و دسترسی آسان
۰۶/۰	-۱۱/۰	-۰۲۴/۰	۵۹۱/۰	-۵۲۸/۰	۹۸/۲	کیفیت باقی خدمات و امکانات شهری (آب آشامیدنی، خطوط ارتباط اینترنتی، تلفن ثابت، برق، گاز و...)
-۱۶/۰	-۳۵/۰	-۲۵۸/۰	۰۰۰/۰	-۳۶۷/۵	۷۴/۲	وضعیت بهداشت عمومی
-۱۰/۰	-۳۲/۰	-۲۰۷/۰	۰۰۰/۰	-۷۱۱/۳	۷۹/۲	وضعیت نظافت و پاکیزگی
-۰۳/۰	-۲۶/۰	-۱۴۱/۰	۰۱۶/۰	-۴۰۹/۲	۸۶/۲	وضعیت و نحوه جمع‌آوری و دفع زباله توسط سازمان مربوطه
-۴۶/۰	-۶۵/۰	-۵۵۴/۰	۰۰۰/۰	-۲۳۳/۱۱	۴۵/۲	وضعیت سامانه تخلیه فاضلاب شهری
-۵۳/۰	-۷۰/۰	-۶۱۴/۰	۰۰۰/۰	-۹۱۱/۱۳	۳۹/۲	روشنایی و نور خیابان‌ها و فضاهای شهری
-۳۵/۰	-۵۵/۰	-۴۵۴/۰	۰۰۰/۰	-۸۷۴/۸	۵۵/۲	وضعیت خدمات بانکی
-۱۳/۱	-۳۱/۱	-۲۲۳/۱	۰۰۰/۰	-۴۰۱/۲۶	۷۸/۱	تعدد مراکز فراغتی و تفریحی
-۰۳/۱	-۲۳/۱	-۱۳۰/۱	۰۰۰/۰	-۸۷۸/۲۲	۸۷/۱	دسترسی به مراکز فراغتی و تفریحی
-۹۱/۰	-۱۳/۱	-۰۱۶/۱	۰۰۰/۰	-۳۵۸/۱۸	۹۸/۱	کیفیت خیابان‌ها و ایمنی در برابر تصادفات
-۲۶/۰	-۴۶/۰	-۳۵۹/۰	۰۰۰/۰	-۰۲۰/۷	۶۴/۲	دسترسی به مراکز اداری
-۲۹/۱	-۴۶/۱	-۳۷۵/۱	۰۰۰/۰	-۹۶۸/۳۰	۶۳/۱	دسترسی به امکانات و خدمات فرهنگی و هنری
۳۸/۲						میانگین کل شاخص

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

بررسی جامع کیفیت زندگی از نگاه ساکنان در شهر مصیری و بعد از ارتقای سکونتگاه نشان می‌دهد شرایط کیفیت زندگی جامعه نمونه در تمام ابعاد پایین است و ساکنان از وضعیت زندگی خود رضایت کمی دارند. با توجه به جدول ۸،

میانگین مجموع مولفه‌ها با مقدار ۰۷/۲ بسیار پایین‌تر از حد متوسط است. در مجموع با توجه به نتایج آزمون t تک نمونه‌ای می‌توان بیان کرد که شهر مصیری در شاخص‌های مورد بررسی وضعیت مطلوبی ندارد.

جدول ۸. ارزیابی ساکنان از مجموع معیارهای مرتبط با کیفیت زندگی

میزان اختلاف در سطح اطمینان ۹۵ درصد	اختلاف میانگین	سطح معنی‌داری (Sig)	مقدار آماره T	میانگین	مولفه
-۸۴/۰	-۰۰/۱	-۹۴۹/۰	۰۰۰/۰	-۸۱۱/۲۲	۰۷/۲

ارزیابی کلی کیفیت زندگی

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

بررسی ارتباط متغیرهای پژوهش: در این قسمت از پژوهش به بررسی همبستگی و ارتباط بین متغیرهای مورد بررسی در پژوهش پرداخته شد. برای این منظور از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. ضریب همبستگی پیرسون به منظور محاسبه درجه و میزان ارتباط خطی بین دو متغیر در سطح فاصله‌ای یا نسبی به کار می‌رود. در واقع این همبستگی ارتباط خطی بین دو متغیر فاصله‌ای و نسبی را اندازه‌گیری می‌کند. نتایج آزمون همبستگی پیرسون برای سنجش همبستگی بین مولفه‌های پژوهش نشان می‌دهد همبستگی معنی‌داری بین این متغیرها برقرار است. به طوری که این همبستگی برای همه متغیرها در سطح معنی‌داری ۰۰۰/۰ قرار دارد که بیانگر رابطه معنی‌دار میان مولفه‌ها در سطح اطمینان ۹۹ درصد اطمینان است و تایید کننده رابطه بین متغیرهاست. به صورت کلی، تحلیل مقدار آماره پیرسون نشان می‌دهد شاخص‌هایی که ارتباط معنی‌دار با همدیگر دارند دارای همبستگی مثبت بوده و افزایش یا کاهش مقدار یک شاخص منجر به افزایش یا کاهش شاخص دیگر می‌گردد. براساس نتایج (جدول ۹) شاخص‌های اقتصادی و کالبدی-فضایی با مقدار ۶۳۶/۰ بیش‌ترین همبستگی مثبت و شاخص‌های آموزش و اجتماعی با مقدار ۳۰۸/۰ کم‌ترین همبستگی را دارند (جدول ۹).

جدول ۹. ضریب همبستگی بین شاخص‌های کیفیت زندگی

متغیر	اقتصادی	آموزش	اجتماعی	بهداشت و درمان	مدیریت	کالبدی-فضایی
اقتصادی	همبستگی پیرسون ۱	۴۷۰/۰	۵۱۰/۰	۵۸۶/۰	۵۵۰/۰	۶۳۶/۰
	سطح معنی‌داری	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰
	تعداد	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸
آموزش	همبستگی پیرسون ۱	۴۷۰/۰	۳۰۸/۰	۵۴۰/۰	۵۹۲/۰	۵۳۵/۰
	سطح معنی‌داری	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰
	تعداد	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸
اجتماعی	همبستگی پیرسون ۱	۳۰۸/۰	۵۱۰/۰	۴۰۸/۰	۵۳۰/۰	۴۱۱/۰
	سطح معنی‌داری	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰
	تعداد	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸
بهداشت و درمان	همبستگی پیرسون ۱	۵۴۰/۰	۵۸۶/۰	۴۰۸/۰	۵۳۶/۰	۶۲۲/۰
	سطح معنی‌داری	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰
	تعداد	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸
مدیریت	همبستگی پیرسون ۱	۵۹۲/۰	۵۵۰/۰	۵۳۶/۰	۶۱۰/۰	۵۵۰/۰
	سطح معنی‌داری	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰
	تعداد	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸
کالبدی فضایی	همبستگی پیرسون ۱	۵۳۵/۰	۶۳۶/۰	۴۱۱/۰	۶۳۲/۰	۶۱۰/۰
	سطح معنی‌داری	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰	۰۰۰/۰

تعداد	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸
منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)						

با توجه به معناداری آزمون همبستگی پیرسون بین متغیرهای مورد بررسی که پیش شرط آزمون رگرسیون است، برای تعیین میزان تاثیر هر یک از متغیرهای مستقل بر کیفیت زندگی بعد از ارتقای سکونتگاه، از رگرسیون خطی چندمتغیره استفاده شد. با توجه به نتایج جدول ۱۰، میزان همبستگی چندگانه (R) مدل برآورد شده ۶۱۵/۰ است که نشان می‌دهد بین متغیرهای مستقل پژوهش با متغیر وابسته کیفیت زندگی همبستگی بالایی برقرار است. همچنین با توجه به مقدار ضریب تعیین تعدیل شده، مدل مذکور توانسته است ۸/۳۶ درصد از کل تغییرات کیفیت زندگی در شهر مصیری بعد از ارتقاء به شهر را تعیین کند به عبارت دیگر، ۸/۳۶ درصد از تغییرات متغیر وابسته تحت تاثیر متغیر مستقل بوده و مابقی تغییرات متغیر وابسته مربوط به سایر عوامل خارج از مدل است.

جدول ۱۰. آماره تحلیل رگرسیون چندمتغیره کیفیت زندگی بعد از ارتقای سکونتگاه

مدل	R	مجذور R	مجذور R تنظیم شده	انحراف تخمین داده شده
۱	۶۱۵/۰	۳۷۸/۰	۳۶۸/۰	۶۳۹/۰

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

با توجه به مقدار آماره t و سطح معنی‌داری آن، سطح معنی‌داری ضریب شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، مدیریت و کالبدی - فضایی در سطح پایین‌تر از ۰,۰۵ معنی‌دار است (جدول ۱۶). بنابراین شاخص‌های مورد بررسی رابطه قوی و معنی‌داری با کیفیت زندگی در شهر مصیری داشته و تاثیر زیادی در تحقق این مهم در شهر مذکور بعد از ارتقای سکونتگاه دارند. با توجه به نتایج (جدول ۱۱) متغیرهای اقتصادی و مدیریت با ضریب رگرسیونی ۳۹۷/۰ و ۳۳۴/۰ به ترتیب بیش‌ترین تاثیر را بر روی متغیر کیفیت زندگی بعد از ارتقای سکونتگاه دارند. این نتایج نشان دهنده این است که با یک انحراف استاندارد در متغیرهای اقتصادی و مدیریت به ترتیب رضایت از کیفیت زندگی ساکنان به میزان ۳۹۷/۰ و ۳۳۴/۰ افزایش خواهد یافت. همچنین متغیر آموزش با ضریب رگرسیون ۰۰۶/۰ در پایین‌ترین سطح ارتباط با متغیر وابسته کیفیت زندگی قرار دارد.

جدول ۱۱. آماره ضرایب استاندارد شده متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته کیفیت زندگی

متغیر پیش‌بین	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد	ضریب T	سطح معناداری
	ضریب B	خطای استاندارد			
Constant	۰۰۸/۱	۱۵۲/۰		۶۳۴/۶	۰۰۰/۰
اقتصادی	۴۲۹/۰	۰۶۵/۰	۳۹۷/۰	۶۱۹/۶	۰۰۰/۰
آموزش	-۰۰۶/۰	۰۵۱/۰	-۰۰۶/۰	-۱۰۹/۰	۹۱۳/۰
اجتماعی	۱۷۴/۰	۰۶۰/۰	۱۴۹/۰	۸۸۱/۲	۰۰۴/۰
بهداشت و درمان	۰۸۰/۰	۰۵۲/۰	۰۹۱/۰	۵۴۳/۱	۱۲۴/۰
مدیریت	۳۴۱/۰	۰۶۳/۰	۳۳۴/۰	۳۹۵/۵	۰۰۰/۰
کالبدی - فضایی	-۳۶۷/۰	۰۷۳/۰	-۳۱۵/۰	-۰۱۱/۵	۰۰۰/۰

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

در قسمت آخر تحلیل به منظور پی بردن به اینکه آیا رابطه سیستماتیک بین متغیرهای پژوهش برقرار است یا نه و اینکه نتایج به دست آمده معنی‌دار هستند و پذیرفته می‌شود یا خیر، از آزمون کای اسکوتر استفاده شد. در این رابطه هرگاه هیچ رابطه سیستماتیک بین متغیرهای بررسی شده برقرار نباشد، می‌توان نتیجه گرفت که متغیرها از هم مستقل هستند که اصطلاحاً به آن استقلال آماری می‌گویند. به صورت کلی هدف از به کارگیری این آزمون تشخیص این امر است که آیا

متغیرها مستقل از یکدیگرند یا باهم رابطه دارند و هیچ‌گاه چگونگی قوت رابطه را توضیح نمی‌دهد. با توجه به نتایج (جدول ۱۲) مقدار کای اسکور (۴۳۶/۱۹۱) با اطمینان ۹۵/۰ و در سطح خطای کوچک‌تر از ۰۵/۰ معنی‌دار است. بنابراین، بین متغیرهای بررسی شده با کیفیت زندگی در شهر مصیری رابطه وجود دارد و فرض ما مبنی بر پذیرش نتایج پژوهش را تایید می‌کند.

جدول ۱۲. آزمون گویه‌های کیفیت زندگی

شاخص	مقدار کای اسکور	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
کیفیت زندگی	۴۳۶/۱۹۱	۱۲	۰۰۰/۰

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

(جدول ۱۳) نتایج بررسی شدت رابطه بین دو متغیر مذکور را نشان می‌دهد. در این رابطه زمانی که طبقات جدول ۲*۲ بود، از ضریب phi و زمانی که طبقات جدول بیش از ۲*۲ (به عنوان مثال ۳*۲) باشد، از ضریب Cramer's V استفاده می‌شود. با توجه به نتایج و با توجه به اینکه طبقات جدول بیش از ۲*۲ می‌باشد، به همین خاطر از ضریب وی کرامر استفاده شد. از آنجا که شدت همبستگی به دست آمده برابر با ۴۱۶/۰ و در سطح معنی‌داری کوچک‌تر از ۰۵/۰ است، بنابراین میزان رابطه بین متغیرهای پژوهش و کیفیت زندگی در شهر مصیری بعد از ارتقای سکونتگاه در سطح بالایی است.

جدول ۱۳. نتایج بررسی شدت رابطه بین متغیرهای پژوهش و کیفیت زندگی

ضرایب	Value	سطح معنی‌داری
Phi	۷۲۱/۰	۰۰۰/۰
Cramer's V	۴۱۶/۰	۰۰۰/۰
تعداد	۳۶۸	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

تحلیل اثرات کلی ارتقای روستا به شهر بر شهر مصیری و ساکنان: گسترش زندگی شهری و تمرکز بیش از اندازه جمعیت در مادرشهرها و شهرهای بزرگ پیامدهای منفی زیادی داشته است. از جمله این پیامدها می‌توان به پراکنش شهری و به زیر ساخت‌وساز رفتن بسیاری از زمین‌های اطراف شهر که بسیاری از آن‌ها حاصلخیز بوده و ظرفیت کشاورزی داشته و همچنین برای توسعه آتی شهرها مدنظر بوده‌اند، مشکلات بهداشتی- محیطی، عدم پراکنش متعادل خدمات با توجه به رشد فیزیکی گسترده شهری و ضعف در دسترسی به این خدمات، ایجاد زمینه برای ناامنی و ناهنجاری در فضاهای عمومی و به صورت کلی، نارضایتی عمومی اشاره کرد. صحت این مدعا را تحقیقات داداش‌پور و سالاریان، ۱۳۹۴؛ عبداللهی و قاسمی، ۱۳۹۷؛ عمرانی و همکاران، ۱۳۹۸؛ توکلی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۴؛ اسماعیل‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵؛ گودرزی و همکاران، ۱۴۰۰ تایید می‌کند. همچنین مهاجرت‌های گسترده روستا شهری از دیگر پیامدهای این اتفاق است که بیش‌تر به‌خاطر مشکلات اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی و در پی دستیابی به شرایط مطلوب‌تر اقتصادی صورت گرفته است. یکی از راه‌های رهایی از این شکل و تعادل در نظام شهری و سرزمینی در چند دهه گذشته، ایجاد و تشکیل سکونتگاه‌های شهری کوچک از طریق تبدیل روستاهای واجد شرایط به شهر است. مطالعات بسیاری به بررسی این سکونتگاه‌ها و همچنین میزان رضایت ساکنان از این اقدام پرداخته‌اند (فراهانی و همکاران، ۱۳۹۵؛ رضوانی و همکاران، ۱۳۸۸؛ مولایی هاشجین و همکاران، ۱۳۹۳؛ زنگنه شهرکی، ۱۳۹۲). با توجه به مطالعات صورت گرفته، می‌توان گفت این اقدام به‌صورت کلی نقش مهمی در تعادل سکونتگاهی و ایجاد ارتباط بین سکونتگاه‌های روستایی و شهری دارد و می‌تواند در جذب و نگهداشت جمعیت در این سکونتگاه‌ها، کاهش مهاجرت‌فرستی، بهبود اشتغال و به‌صورت کلی وضعیت اقتصادی در شهر موثر واقع گردد. ولی عوامل متعددی می‌تواند موجب عدم

دستیابی به این اهداف و پیامدهای منفی متعاقب آن شوند که مهم‌ترین آن‌ها، عملکرد مدیریت شهری است که بر میزان تغییرات سایر عوامل نیز تاثیر می‌گذارد. با توجه به اینکه بیش از دو دهه از ارتقای شهر مصیری می‌گذرد، بررسی وضعیت این سکونتگاه، تغییرات صورت گرفته و میزان رضایت ساکنان از این تغییرات و به صورت کلی، کیفیت زندگی خود بعد از تبدیل سکونتگاه خود به شهر، دارای اهمیت بسیاری است.

وجود شبکه حمل و نقل درون شهری یکی از شاخص‌های موثر در روند توسعه شبکه منطقه‌ای است. هرچند در شهرهای کوچک با توجه به وسعت کم شهر و کوتاه بودن مسیرها، دسترسی به سایر نواحی راحت‌تر است و به همین‌روی نیاز چندانی به شبکه حمل‌ونقل اتوبوس‌های درون شهری (اتوبوس واحد و بی آر تی) وجود ندارد ولی تاکسی‌های خط واحد و همچنین تاکسی‌های آزاد نقش مهمی در دسترسی مطلوب شهروندان دارند. با توجه به مشاهدات و همچنین مصاحبه صورت گرفته و همچنین با توجه به اینکه جاده ورودی شهر از طرف شهر کوپن به شریان اصلی و حیاتی جنوب و جنوب غرب کشور متصل است، ظرفیت بالایی برای گسترش حمل و نقل درون و برون شهری وجود دارد. با اینحال دسترسی‌ها مطلوب نیست. از دیگر عوامل جانبی موثر در حمل و نقل شهری و همچنین دسترسی‌های شهروندی، استانداردهای جاده‌ای و همچنین روشنایی‌هایی محیطی است. با توجه به اهمیت حمل و نقل و ارتباطات و شبکه جاده‌ای در رویکرد منطقه‌ای و با توجه به اتصال شهر مصیری به شریان اصلی جنوب و جنوب غرب کشور، ارتباط گسترده با شهرها، دهستان‌ها و روستاهای اطراف و همچنین مرکزیت آن در شهرستان رستم، در این زمینه اقدامات مطلوبی صورت نگرفته است. به‌گونه‌ای که طبق نظر ساکنان تنگ و باریک بودن جاده‌های درون شهری، عدم کیفیت مناسب آسفالت جاده‌ها و نیاز به ترمیم، مشکلات روشنایی به‌خصوص در برخی از کوچه‌های شهر و دیگر عوامل باعث صرف هزینه‌های زیاد (مالی و زمانی) برای شهروندان شده است. از دیگر مشکلات مورد اهمیت در شهر می‌توان به مشکلات موجود در زمینه دسترسی به ایستگاه‌های سوخت‌رسان و فاصله زیاد و دسترسی نامناسب به ایستگاه‌های سوخت‌رسان برون شهری اشاره کرد. به‌گونه‌ای که با وجود مرکزیت شهرستان، جمعیت بالا و همچنین وجود ارتباطات گسترده با روستاها و شهرهای مجاور، هیچگونه ایستگاه سوخت‌رسانی در شهر وجود ندارد و دسترسی به ایستگاه‌های سوخت‌رسان شهرها و مناطق اطراف نیز نیازمند صرف زمان و همچنین هزینه مالی برای ساکنان است. ضعف در کمیت و کیفیت دسترسی به امکانات آموزشی، عدم تغییرات مطلوب در زمینه‌های گوناگون اقتصادی از جمله اشتغال و درآمد ساکنان (تعطیلی چند ساله کارخانه قند و نبود کارخانه یا کارگاه تولیدی قابل اتکا در شهر که بتواند از بیکاری گسترده در شهر بکاهد، نبود و ضعف مدیریتی در زمینه اقتصادی و عدم برنامه‌ریزی کارآمد و بهره‌ور برای استفاده درست از ظرفیت‌های اقتصادی شهر از جمله وجود زمین‌های دارای ظرفیت مانند دشت بازار که در صورت آبرسانی می‌تواند در بهبود اشتغال در شهر و به‌صورت کلی شهرستان رستم نقش مهمی ایفا کند، موجب شده است بیکاری گسترده در شهر رقم بخورد)، همچنین عدم توجه مطلوب به بحث جنسیت در اشتغال ساکنان، نبود سایت زباله و تاثیرات زیست‌محیطی متعاقب و... از دیگر ضعف‌های شهر است که ساکنان به آن‌ها اشاره داشتند. بررسی‌های میدانی نشان داد از میزان مهاجرت کاسته نشده و این روند ادامه دارد. همانطور که این شهر مهاجرپذیری بالایی دارد و سالیانه افراد زیادی که غالباً از روستاهای همجوار هستند، در سودای دستیابی به شرایط بهتر زندگی و اشتغال به این شهر مهاجرت می‌کنند، شهر مصیری مهاجرفرستی بالایی نیز دارد؛ مقصد عمده مهاجرت‌ها سه شهر شیراز، نورآباد ممسنی و یاسوج است و غلبه مهاجرت‌ها نیز با نیروی جوان شهر است، که نشان از ضعف‌های ریشه‌ای در زمینه اقتصادی و بهبود اشتغال در شهر دارد. به‌صورت کلی، ساکنان از ابعاد اجتماعی، اقتصادی، محیطی ناراضی هستند. از دیگر ابعاد مورد بررسی، بعد بهداشت و درمان است که با توجه به نقش غالب و محوری آن در محیط‌های شهری و همچنین با توجه به نیاز جامعه شهری و پیشرفت‌های صورت گرفته

جامعه جهانی و همچنین کشور ایران در این زمینه، به عنوان یکی از نیازهای محوری در شهرها قلمداد می‌گردد. با اینحال و با وجود بهبود شرایط نسبت به گذشته و اذعان ساکنان به این نکته، ولی با توجه به گذشت بیش از دو دهه از عمر این شهر، مرکزیت شهرستان و همچنین ظرفیت‌های بالای انسانی و محیطی آن، حوزه نفوذ گسترده و نیاز جمعیت‌های همجوار (تحت نفوذ) به خدمات‌رسانی مطلوب در زمینه بهداشت و درمان، مقایسه این شهر با شهر همجوار یعنی نورآباد نشان می‌دهد هنوز اقدامات مطلوبی صورت نگرفته است. تا جایی که این شهر هنوز بیمارستانی ندارد و ساکنان در زمینه دسترسی‌های متنوع و موردنیاز پزشکی و همچنین دسترسی به پزشک متخصص با مشکل مواجه هستند و برای کارهای درمان به شهرهای همجوار از جمله نورآباد سفر می‌کنند.

با این وجود ذکر این نکته نیز لازم است که شرایط این سکونتگاه نسبت به گذشته بهبود یافته است ولی با شرایط مطلوب و مورد انتظار برای یک سکونتگاه شهری که بیش از دو دهه از عمر آن می‌گذرد و به عنوان مرکز شهرستان قلمداد می‌گردد و با توجه به موقعیت قرارگیری از جمله شهرهای اصلی محورهای مواصلاتی استان فارس نیز تلقی می‌شود فاصله دارد. از جمله تغییرات مطلوب در این شهر می‌توان به بهبود نسبی دسترسی به خدمات برای این شهر و روستاهای همجوار اشاره کرد که از دلایل آن می‌توان به بهبود دسترسی به امکانات خدماتی از جمله فروشگاه‌های موارد غذایی، نانویی، رستوران و... اشاره کرد.

نتیجه‌گیری

با توجه به شلوغی بیش از حد شهرهای بزرگ و مشکلاتی که گریبان‌گیر این شهرها شده و همچنین ناکامی‌های شهرهای جدید در دهه‌های اخیر که خود بر تمرکزگرایی و فشار بیش‌تر بر شهرهای بزرگ افزوده، نظام برنامه‌ریزی شهری کشور نیازمند یک رویه و راه‌حل برای برون‌رفت از این مشکلات است. یکی از ایده‌های مطلوب برای رهایی از این اتفاق و توسعه همه‌جانبه کشور، توجه به شهرهای کوچک در نظام شهری کشور است. در سال‌های اخیر نظام برنامه‌ریزی کشور، شاهد افزایش گسترده‌ای در تعداد شهرهای کشور بوده است. بسیاری از این شهرها در اصل روستاهایی بوده‌اند که به دلایلی از جمله رسیدن به آستانه جمعیتی، الزامات اداری-مدیریتی یا درخواست ساکنان محلی و برای اهداف مهمی از جمله تعادل در نظام شهری و کاهش تمرکز جمعیت کلان‌شهرها و شهرهای بزرگ و همچنین ایجاد یک نظام برنامه‌ریزی هماهنگ سرزمینی با تاکید بر تعاملات روستا شهری پایه‌ریزی شده‌اند. با توجه به اینکه یکی از اهداف مهم این تغییرات، ایجاد تغییرات بهینه در روند نظام سکونتگاهی و همچنین بهبود وضعیت زندگی ساکنان است، در این پژوهش سعی بر این است از دیدگاه ساکنان محلی به بررسی این مهم پرداخته شود. براین اساس، هدف از پژوهش حاضر بررسی تغییرات صورت گرفته در شهر مصیری طی دو دهه‌ای که از ارتقای آن می‌گذرد و همچنین میزان رضایتمندی ساکنان از این اقدام و تغییرات متعاقب آن است. نتایج بررسی ارتقای سکونتگاه نشان می‌دهد ساکنان از کیفیت زندگی خود در ابعاد مختلف رضایت پایینی دارند. با توجه به نتایج آزمون t تک نمونه‌ای، رضایت ساکنان از کیفیت زندگی خود در تمام ابعاد و مولفه‌ها پایین‌تر از حد متوسط است. به‌گونه‌ای که میانگین رضایت کلی ساکنان از کیفیت زندگی $0.7/2$ است که بسیار پایین است و نشان می‌دهد به‌صورت کلی، اقدامات صورت گرفته نتوانسته است تغییرات مطلوبی که بتواند موجب رضایت آن‌ها گردد ایجاد کند. با توجه به نتایج آزمون همبستگی پیرسون همبستگی معنی‌داری بین مولفه‌های پژوهش برقرار است. با توجه به این آزمون شاخص‌های اقتصادی و کالبدی-فضایی با مقدار $636/0$ بیش‌ترین همبستگی مثبت و شاخص‌های آموزش و اجتماعی با مقدار $308/0$ کم‌ترین همبستگی را دارند.

همچنین نتایج رگرسیون خطی چندگانه نشان می‌دهد بین متغیرهای مستقل پژوهش با متغیر وابسته کیفیت زندگی همبستگی بالایی برقرار است و متغیرهای مستقل تاثیر زیادی در تبیین متغیر وابسته دارند. با توجه به این آزمون متغیرهای اقتصادی و آموزش با ضریب رگرسیونی $0.397/0$ و $0.006/0$ به ترتیب بیش‌ترین و کم‌ترین تاثیر را بر روی متغیر کیفیت زندگی بعد از ارتقای سکونتگاه دارند. در نهایت آزمون کای اسکور نشان داد بین متغیرهای بررسی شده با کیفیت زندگی در شهر مصیری رابطه وجود دارد و نتایج به دست آمده معنی‌دار و موردپذیرش است. نتایج کلی پژوهش نشان می‌دهد که در شهر مصیری اقدام مطلوبی که بتواند رضایت ساکنان را از این اقدام در پی داشته باشد، صورت نگرفته است. این یافته‌ها نتایج پژوهش‌های اسکندی و همکاران (۱۳۹۷) و دربان‌آستانه و محمودی (۱۳۹۵) را تایید می‌کند. همچنین نتایج پژوهش حاضر در زمینه رضایت ساکنان از کیفیت زندگی خود با نتایج پژوهش مولایی هاشجین (۱۳۹۳) متفاوت است. نتایج آن پژوهش نشان داد کیفیت زندگی ساکنان دو شهر بُردخون و بَنک بعد از ارتقای سکونتگاه از حد متوسط بالاتر است.

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده، این مقاله، حامی مالی نداشته است.

منابع

- ۱) اسکندری، آذر و نوری پور، مهدی (۱۳۹۷). ارتقاء روستا به شهر و تاثیر آن بر شاخص های توسعه اجتماعی در منطقه سیستان، فصلنامه مطالعات توسعه اجتماعی- فرهنگی، دوره ۶ شماره ۴، صص. ۱۶۵-۱۸۹.
<https://journals.sabz.ac.ir/scds/article-1-431-fa.html&sw>.
- ۲) اسماعیل زاده، حسن؛ کرباسی، پوران؛ روی دل، جابر؛ افضل، معین و افضل، زهرا (۱۳۹۵). تحلیل فضایی پراکنش جمعیت و خدمات شهری از منظر عدالت اجتماعی با استفاده از روش ترکیبی (مطالعه موردی: شهر بناب)، پژوهش های جغرافیای برنامه ریزی شهری، دوره ۴، شماره ۲، صص. ۲۴۱-۲۶۰.
<https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2016.59162>
- ۳) اکبریان رونیزی، سعیدرضا؛ محمدپور جابری، مرتضی و سپهوند، فرخنده (۱۳۹۲). نقش شهرهای کوچک در بهبود کیفیت زندگی روستاهای پیرامون (مطالعه موردی: بخش رونیز- شهرستان استهبان)، پژوهش های روستایی، دوره ۴، شماره ۴، صص. ۹۰۰-۸۸۱.
<https://doi.org/10.22059/jrur.2013.50424>
- ۴) اکبری، محمود و التیامی نیا، رضا (۱۴۰۰). تحلیل مؤلفه های تأثیرگذار بر کیفیت زندگی و رفاه در مادرشهرهای ایران. فصلنامه جغرافیا، دوره ۱۹، شماره ۷۰، صص. ۹۶-۸۱.
<https://doi.org/20.1001.1.27172996.1400.19.70.5.5>
- ۵) ایزدی، حسن و نوذری، معراج (۱۳۹۲). ارتقای روستا به شهر و تاثیر آن در تحول تعامل های روستایی- شهری (مطالعه موردی: بخش بیضا- شهرستان سپیدان)، پژوهش های روستایی، دوره ۴، شماره ۱، صص. ۷۷-۱۰۰.
<https://doi.org/10.22059/jrur.2013.31972>
- ۶) توکلی نیا، جمیله؛ مسلمی، آرمان؛ فیروزی، ابراهیم و بندانی، سارا (۱۳۹۴). تحلیلی بر پراکنش جمعیت و توزیع خدمات شهری بر پایه عدالت فضایی (مطالعه موردی: شهر اردبیل)، پژوهش های جغرافیای برنامه ریزی شهری، دوره ۳، شماره ۳، صص. ۳۰۸-۲۸۵.
<https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2015.55884>
- ۷) حاتمی نژاد، حسین؛ زیاری، کرمت اله؛ پارسا، شهرام و حاجی، مهسا (۱۳۹۷). ارزیابی کیفیت زندگی در محله سیروس تهران، پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره ۵۰، شماره ۳، صص. ۵۱۳-۵۳۵.
<https://doi.org/10.22059/jhgr.2017.33919.1006519>
- ۸) حکمیت نیا، حسن (۱۴۰۰). تحلیل اثرات مشارکت شهروندی بر مدیریت یکپارچه شهری با رویکرد حکمروایی خوب (مطالعه موردی: شهر یاسوج)، پژوهش های جغرافیای انسانی، دوره ۵۳، شماره ۳، صص. ۸۵۷-۸۷۱.
<https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.291671.1008027>
- ۹) داداش پور، هاشم و سالاریان، فردیس (۱۳۹۴). تحلیل تاثیر پراکنده رویی بر تغییر کاربری زمین در منطقه شهری ساری، پژوهش های جغرافیای برنامه ریزی شهری، دوره ۳، شماره ۲، صص. ۱۴۵-۱۶۳.
<https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2015.55346>
- ۱۰) دربان آستانه، علیرضا و محمودی، منیژه (۱۳۹۵). ارزیابی کیفیت زندگی در روستا- شهرهای جدید (مطالعه موردی: شهر بانوره)، مجله جغرافیا و توسعه، شماره ۴۲، صص. ۱۹۹-۲۱۸.
<https://doi.org/10.22111/gdij.2016.2351>
- ۱۱) رحیمیان، مهدی؛ حافظی، فرشته؛ غلامرضایی، سعید و حسین نژاد میر، نسرين (۱۳۹۸). تبدیل روستا به شهر و تاثیر آن بر کیفیت زندگی ساکنان (مورد مطالعه: بیران شهر)، فصلنامه آمایش محیط، دوره ۱۲، شماره ۴۷، صص. ۸۵-۱۰۵.
<https://doi.org/20.1001.1.2676783.1398.12.47.5.5>
- ۱۲) رضایی، محمدرضا و آسیابانی، زهرا (۱۳۹۷). ارزیابی میزان اثرگذاری مشارکت شهروندان از کیفیت زندگی در امور شهری (مورد پژوهی: شهر نیریز). فصلنامه جغرافیا، سال ۱۶ شماره ۵۸، صص ۱۵۶-۱۴۱.
https://mag.iga.ir/article_253450.html
- ۱۳) رضوانی، محمدرضا؛ منصوریان، حسین و احمدی، فاطمه (۱۳۸۸). ارتقای روستاها به شهر و نقش آن در بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی (مطالعه موردی: شهرهای فیروزآباد و صاحب در استان های لرستان و کردستان)، مجله پژوهش های روستایی، دوره ۱، شماره ۱، صص. ۳۳-۶۶.
https://jrur.ut.ac.ir/article_21825.html
- ۱۴) زنگنه شهرکی، سعید (۱۳۹۲). فرایند تبدیل نقاط روستایی به شهر در مقیاس ملی و پیدایش پدیده (خام شهرها)، مجله پژوهش های روستایی، دوره ۴، شماره ۳، صص. ۵۳۵-۵۵۷.
<https://doi.org/10.22059/jrur.2013.36493>
- ۱۵) زیاری، کرامت الله؛ ابدالی، یعقوب و الله قلی پور، سارا (۱۳۹۸). تحلیل و ارزیابی مولفه های کیفیت زندگی در کانون های جرم خیز، مطالعه موردی: منطقه ۱۲ شهر تهران، دو فصلنامه پژوهش های بوم شناسی شهری، دوره ۱۰، شماره ۱، صص. ۱۲۲-۱۰۵.
<https://doi.org/10.30473/grup.2019.5641>

- (۱۶) سجادی، سعید و کریمزاده، حسین (۱۴۰۰). نقش شهرهای کوچک در تحولات فضایی روستاها (مطالعه موردی: روستاهای بخش اورامان)، فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی، دوره ۸، شماره ۳، صص. ۲۸۵-۳۰۲.
<https://doi.org/10.22048/rdsj.2021.273727.1919>
- (۱۷) شاطریان، محسن؛ صلاحی، گیتی؛ گنجی‌پور، محمد و اشنویی، امیر (۱۳۹۵). تبیین پیامدهای اجتماعی تبدیل نقاط روستایی به شهر (مطالعه موردی: شهرهای نیاسر، برزک، سفیدشهر و مشکات در ناحیه کاشان)، فصلنامه فضای جغرافیایی، دوره ۱۶، شماره ۵۵، صص. ۶۴-۴۵.
<http://geographical-space.iau-ahar.ac.ir/article-1-466-fa.html>
- (۱۸) صفایی‌پور، مسعود؛ منصوریان، حسین و کیومرثی، علی (۱۳۹۶). بررسی اثرات عینی و ذهنی الحاق روستا به شهر (مطالعه موردی: روستاهای پیرامون شهر نورآباد، استان لرستان)، فصلنامه پژوهش‌های روستایی، دوره ۸، شماره ۱، صص. ۱۲۳-۱۳۴.
<https://doi.org/20.1001.1.20087373.1396.8.1.8.6>
- (۱۹) عبداللهی، علی‌اصغر و قاسمی، مسلم (۱۳۹۷). تحلیل توزیع فضایی خدمات عمومی شهری با استفاده از تکنیک‌های تصمیم‌گیری Vikor و Waspas (مطالعه موردی: کرمان)، پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، دوره ۶، شماره ۴، صص. ۶۹۵-۷۱۵.
<https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2018.238858.762.715-695>
- (۲۰) عزیزی، محمدمهدی؛ زبردست، اسفندیار و برنافر، مهدی (۱۳۹۷). تحلیلی بر عوامل و اثرات تبدیل روستا به شهر بر نظام شهری استان گیلان (۱۳۹۵-۱۳۳۵)، برنامه‌ریزی و آمایش فضا، دوره ۲۲، شماره ۱، صص. ۲۱۷-۱۸۷.
<https://hmsmp.modares.ac.ir/article-21-14036-fa.html>
- (۲۱) عمرانی، منیره؛ معصومی، محمدتقی و نظم‌فر، حسین (۱۳۹۸). سنجش مکانی-زمانی فرم فضایی شهر ارومیه با تاکید بر شاخص‌های تراکم شهری، پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، دوره ۷، شماره ۳، صص. ۶۲۹-۶۵۳.
<https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2019.280685.1099>
- (۲۲) فراهانی، حسین؛ بهمنی، افشین و جبالی، فرزانه (۱۳۹۴). فرایند تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهر و اثرات آن بر کیفیت زندگی شهروندان (مطالعه موردی: شهر بلبان آباد، شهرستان دهگلان)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، دوره ۶، شماره ۲۲، صص. ۱۹۱-۲۰۲.
<https://doi.org/20.1001.1.22516735.1395.6.22.15.5.202-191>
- (۲۳) قدیری، محمود؛ حکمت‌نیا، حسن و سیف‌اللهی، مریم (۱۴۰۰). تحلیل شاخص‌های کیفیت زندگی در محلات شهری (مطالعه موردی: شهر کوهبنان)، پژوهش‌های جغرافیایی انسانی، دوره ۵۳، شماره ۲، صص. ۴۰۹-۴۲۶.
<https://doi.org/10.22059/jhgr.2020.258930.1007714>
- (۲۴) کردار، سعید؛ قادرمرزی، حامد و بهمنی، افشین (۱۳۹۸). تحلیل و اولویت‌بندی شاخص‌های زیست‌پذیری در روستاهای ارتقا یافته به شهر (مطالعه موردی: شهرستان بلبان‌آباد)، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره ۳۲، صص. ۳۳۳-۳۵۶.
<https://doi.org/10.22067/geography.v17i1.80543>
- (۲۵) کاظمی، حسین و محمدی، جمال (۱۴۰۱). بررسی شاخص‌های تأثیرگذار در تبدیل شهر ایرانی به جهان‌شهر اسلامی (نمونه موردی: شهر اصفهان). فصلنامه جغرافیا، دوره ۲۰، شماره ۷۴، صص. ۶۸-۵۱.
<http://dor.net/dor/20.1001.1.27833739.1401.20.74.3.3>
- (۲۶) کریمی، بهرام؛ بدری، علی؛ سلمانی، محمد و قدیری معصوم، مجتبی (۱۳۹۱). ارزیابی تأثیر ارتقای روستاها به شهر در توسعه مناطق کوهستانی از دیدگاه مردم محلی (مطالعه موردی: بخش دیلمان- شهرستان سیاهکل)، نشریه پژوهش‌های روستایی، شماره ۳، صص. ۳۱-۱.
<https://doi.org/10.22059/jrur.2012.29219>
- (۲۷) گودرزی، علی؛ حق‌زاد، آمنه؛ رضایی‌پور، مهرداد و بزرگمهر، کیا (۱۴۰۰). تحلیل روند و الگوی فضایی پراکنده‌رویی منطقه ۲۲ شهر تهران، پژوهش‌های جغرافیایی برنامه‌ریزی شهری، دوره ۹، شماره ۳، صص. ۸۵۷-۸۷۹.
<https://doi.org/10.22059/jurbangeo.2021.319342.1463>
- (۲۸) گودرزی، غلام‌عباس (۱۳۹۶). تبیین نقش روستاها در تعادل فضایی استان لرستان طی سال‌های «۱۳۳۵-۱۳۹۵». رساله دکتری گروه جغرافیای انسانی، به راهنمایی علی شمعی و احمد زنگانه، دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی.
<https://khu.ac.ir/cv/204/%D8%B9%D9%84%DB%8C%D8%B4%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C&print=1>
- (۲۹) لطفی، صدیقه؛ ملک‌شاهی، غلامرضا و نجفی، مریم (۱۳۹۵). بررسی نقش شهرهای نوپا و کوچک در تعادل بخشی سیستم‌های شهری (مطالعه موردی: شهر خسرودپی)، مجله آمایش جغرافیایی فضا، دوره ۶، شماره ۲۱، صص. ۱۰۳-۱۱۴.
http://gps.gu.ac.ir/m/article_41678.html

- ۳۰) موسی زاده، صدیقه؛ میری، غلامرضا و انوری، محمودرضا (۱۴۰۱). بررسی روابط متقابل شهر و روستا از بعد اقتصادی (نمونه موردی شهر جیرفت و روستاهای پیرامون)، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، شماره ۶۷، صص. ۵۷-۷۲.
<https://doi.org/10.52547/jgs.22.67.57>
- ۳۱) مولایی هاشجین، نصراله؛ کریمیان، مریم؛ بلوچی، عثمان و مغدانی، الهه (۱۳۹۳). ارزیابی نقش سیاست تبدیل سکونتگاه‌های روستایی به شهر در کیفیت زندگی ساکنان محلی (موردشناسی: شهرهای بُردخون و بَنک، استان بوشهر)، فصلنامه مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، دوره ۹، شماره ۲۸، صص. ۱۷-۳۳.
https://jshsp.rasht.iau.ir/article_513569.html.
- ۳۲) مهاجرانی، علی اصغر؛ حقیقتیان، منصور و یوسف‌نیا، مهدی (۱۳۹۵). بررسی تاثیر راهبرد تبدیل روستا به شهر بر سبک زندگی افراد در روستاهای نشتیفان، سلامی و جنگل در استان خراسان رضوی، فصلنامه راهبردهای توسعه روستایی، دوره ۳، شماره ۴، صص. ۴۶۱-۴۷۹.
<https://doi.org/10.22048/rdsj.2017.29628.1378>
- ۳۳) میکانیکی، جواد؛ سرزهی، زهرا و محمد اسکندری‌ثانی (۱۳۹۵). کارکرد فضایی شهرهای کوچک در ارتباط با روستاهای پیرامون (نمونه موردی: شهر سریشه)، فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی، دوره ۵، شماره ۱، صص. ۴۰-۴۳.
<https://doi.org/10.18869/acadpub.ser.5.15.43>
- 34) Anne, C. K., Matthias, A., Katharina, H. S., Jürgen, O. & Jobst, A. (2018). How Does the Urban Environment Affect Health and Well-Being? A Systematic Review, *Urban science*, Vol. 4, pp. 1-21. <https://doi.org/10.3390/urbansci2010021>
- 35) Abdullahi, A. A. & Ghasemi, M. (2017). Analysis of the spatial distribution of urban public services using Vikor and Waspas decision-making techniques (case study: Kerman), *urban planning geography research*, Vol. 6, No. 4, pp. 695-715. [Persian]
- 36) Akbari, M. & Eltiyami nia, R. (2021). Analysis of effective Factor in quality of life and well-being in Iran Metropolis, *Geography*, Vol. 19, No. 70, pp. 81-96.[Persian]
- 37) Akbarian Rounizi, S., Mohammadpour Jaber, M. & Sephond, F. (2019). The role of small towns in improving the quality of life of the surrounding villages (case study: Roniz district, Estehban city), *Rural research*, Vol. 4, No. 4, pp. 881-900. [Persian]
- 38) Azizi, M. M., Mozaal, E. & Barnafar, M. (2017). An analysis of the factors and effects of the transformation of the village into a city on the urban system of Gilan province (1335-1395), *Planning and preparation of space*, Vol. 22, No. 1, pp. 187-217. [Persian]
- 39) Bloh, H. V. (2008). *Small Towns as Interfaces for Interaction, Exchange and Transition in Vietnam*, Institute of Southeast Asian Studies II, University of Passau. <https://doi.org/10.14764/10.ASEAS-1.2-2>
- 40) Dadashpour, H. & Salarian, F. (2014). Analyzing the impact of sprawl on land use change in the urban area of Sari, *Urban planning geography researches*, Vol. 3, No. 2, pp. 145-163. [Persian]
- 41) Darban Astane, A. & Mahmoudi, M. (2015). Evaluation of the quality of life in new villages-cities (case study: Banoureh city), *Journal of Geography and Development*, No. 42, pp. 218-199. [Persian]
- 42) Eskandari, A. & Nouripour, M. (2017). Upgrading the village to the city and its impact on social development indicators in Sistan region, *Quarterly Journal of Socio-Cultural Development Studies*, Vol. 6, No. 4, pp. 165-189. [Persian].
- 43) Farahani, H., Bahmani, A. & Jabali, F. (2014). The process of transforming rural settlements into cities and its effects on the quality of life of citizens (case study: Belban Abad city, Dehgolan city), *Regional Planning Quarterly*, No. 22, pp. 191-202. [Persian]
- 44) Gudarzi, G. A. (2016). Explaining the role of rural towns in the spatial balance of Lorestan province during the years "1335-1395", *Doctoral dissertation*. kharazmi University. [Persian]
- 45) Guderzi, A., Haqzad, A., Ramezanipour, M. & Bozormehr, K. (2020). Analysis of the trend and spatial pattern of dispersion in the 22nd district of Tehran, *Urban planning geography researches*, Vol. 9, No. 3, pp. 857-879. [Persian]
- 46) Goerlich, F. J. & Reig, E. (2021). Quality of life ranking of Spanish cities: A non-compensatory approach, *Cities*, Vol. 109, 102979. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102979>.

- 47) Grimes, A., Preston, K., Mar' e, D., Badenhorst, S. & Donovan, S. (2021). The Contrasting Importance of Quality of Life and Quality of Business for Domestic and International Migrants, Labor Markets. In: Cochrane, W., Cameron, M.P., Alimi, O. (Eds.), Migration and Mobility. Springer, Tokyo, pp. 97–122. <https://doi.org/10.1007/s00168-022-01117-x>.
- 48) Hassan, D. K., Hewidy, M. & El Fayoumi, M. A. (2022). Productive urban landscape: Exploring urban agriculture multi-functionality practices to approach genuine quality of life in gated communities in Greater Cairo Region, *Ain Shams Engineering Journal*, Vol. 13, No. 3, 101607. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2090447921003725>.
- 49) Hosseini, A., Finn, B. M. & Momeni, A. (2023). The complexities of urban informality: A multi-dimensional analysis of residents' perceptions of life, inequality, and access in an Iranian informal settlement, *Cities*, Vol. 132, 104099. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.104099>.
- 50) Hosseini, A., Finn, B. M., Sajjadi, S. A. & Mosavei, T. (2022). Urban Disparities and Quality of Life Among Afghan Refugees Living in Informal Settlements in Mashhad, Iran, *Applied Research in Quality of Life*, pp. 1-25. <https://doi.org/10.1007/s11482-022-10133-0>.
- 51) Hakimitnia, H. (2020). Analysis of the effects of citizen participation on integrated urban management with a good governance approach (case study: Yasouj city), *Researches of human geography*, Vol. 53, No. 3, pp. 857-871. [Persian]
- 52) Hataminejad, H., Ziyari, K., Parsa, S. & Haji, M. (2017). Evaluation of the quality of life in Siros neighborhood of Tehran, *Researches of human geography*, Vol. 50, No. 3, pp. 513-535. [Persian]
- 53) Ismailzadeh, H., Karbasi, P., Roydel, J., Afzali, M. & Afzali, Z. (2015). Spatial analysis of population distribution and urban services from the perspective of social justice using the combined method (case study: Benab city), *Urban planning geography researches*, Vol. 4, No. 2, pp. 241-260. [Persian]
- 54) Izadi, H. & Nozari, M. (2012). Upgrading the village to the city and its impact on the transformation of rural-urban interactions (case study: Bayza district, Sepidan city), *Rural research*, Vol. 4, No. 1, pp. 77-100. [Persian]
- 55) Jiang, Y., Mohabir, N., Ma, R., Wu, L. & Chen, M. (2020). Whose village? Stakeholder interests in the urban renewal of Hubei old village in Shenzhen, *Land Use Policy*, Vol. 91, 104411. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2019.104411>.
- 56) Kourtit, K., Nijkamp, P., Türk, U. & Wahlstrom, M. (2022). City love and place quality assessment of liveable and loveable neighbourhoods in Rotterdam, *Land Use Policy*, Vol. 119, 106109. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2022.106109>.
- 57) Kardar, S., Qadermarzi, H. & Bahmani, A. (2018). Analysis and prioritization of livability indicators in villages upgraded to cities (case study: Belban Abad city), *Journal of geography and regional development*, No. 32, pp. 333-356. [Persian]
- 58) Karimi, B., Badri, A., Salmani, M. & Qadiri Masoum, M. (2011). Evaluating the impact of upgrading villages to cities in the development of mountainous areas from the point of view of local people (case study: Dillman section, Siahkal city), *Journal of rural researches*, No. 11, pp. 1-31. [Persian]
- 59) Kazemi, H. & Mohamadi, J. (2022). Investigating the effective indicators in turning the Iranian city into an Islamic globalcity (cas study: isfahan), *Geography*, Vol. 20, No. 74, pp. 51-68. [Persian]
- 60) Lotfi, S., Malekshahi, G. r. & Najafi. M. (2015). Investigating the role of new and small cities in balancing urban systems (case study: Khashroodpi city), *Journal of Geographical Survey of Space*, No. 21, pp. 103-114. [Persian]
- 61) Ma, L., Liu, S., Fang, F., Che, X. & Chen, M. (2020). Evaluation of urban-rural difference and integration based on quality of life, *Sustainable Cities and Society*, Vol. 54, 101877. <https://DOI:10.1016/j.scs.2019.101877>
- 62) Moroke, T., Schoeman, C. & Schoeman, I. (2019). Developing a neighbourhood sustainability assessment model: An approach to sustainable urban development, *Sustainable Cities and Society*, Vol. 48, 101433. <https://doi.org/10.2495/SDP-V15-N1-107-123>.

- 63) Mouratidis, K. & Yiannakou, A. (2022). What makes cities livable? Determinants of neighborhood satisfaction and neighborhood happiness in different contexts, *Land Use Policy*, Vol. 112, 105855. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2021.105855>
- 64) Makaniki, J., Sarzahi, Z. & Eskandarithani, M. (2015). Spatial function of small towns in relation to surrounding villages (case example: Sarbisheh city), *Space Economy and Rural Development Quarterly*, Vol. 5, No. 1, pp. 60-43. [Persian]
- 65) Mohajerani, A. A., Haqhtian, M. & Yousefnia, M. (2015). Investigating the impact of the village-to-city transformation strategy on people's lifestyle in Nishtifan, Salami and Jangal villages in Razavi Khorasan province, *Rural Development Strategies Quarterly*, Vol. 3, No. 4, pp. 461-479. [Persian]
- 66) Moulai Hashjin, N., Karimian, M., Balochi, O. & Moghdani, E. (2013). Evaluating the role of the policy of converting rural settlements into cities in the quality of life of local residents (case study: Bordekhon and Banak cities, Bushehr province), *Quarterly Journal of Human Settlements Planning Studies*, No. 28, pp. 17-33. [Persian]
- 67) Musazadeh, S., Miri, G. R. & Anuri, M. (2021). Examining the mutual relations between the city and the village from the economic aspect (a case study of the city of Jiroft and surrounding villages), *Applied Research Journal of Geographical Sciences*, No. 67, pp. 57-72. [Persian]
- 68) Omrani, M., Masoumi, M. T. & Nazmfar, H. (2018). Spatio-temporal assessment of the spatial form of Urmia city with emphasis on urban density indicators, *Urban planning geography researches*, Vol. 7, No. 3, pp. 629-653. [Persian.]
- 69) Qadiri, M., Hekmatnia, H. & Seifolahi, M. (2020). Analysis of quality of life indicators in urban areas (case study: Kohbanan city), *Researches of human geography*, Vol. 53, No. 2, pp. 426-409. [Persian]
- 70) Petróczy, D. G. (2021) An alternative quality of life ranking on the basis of remittances, *Socio- Economic Planning Sciences*, Vol. 78, pp. 11-24. <https://doi.org/10.1016/j.seps.2021.101042>
- 71) Philips, D. (2006). *Quality of life Concept, policy and Practice* London Routledge. <https://www.routledge.com/Quality-of-Life-Concept-Policy-and-Practice/Phillips/p/book/9780415323550>.
- 72) Rahimian, M., Hafizi, F., Gholamrezaei, S. & Hosseinnejad Mir, N. (2018). The transformation of the village into a city and its impact on the quality of life of the residents (case study: Biranshahr), *The quarterly journal of environmental studies*, No. 47, pp. 85-105. [Persian].
- 73) Rezaei, M. R. & Asiyabani, Z. (2018). Evaluating the effectiveness of citizens' participation on the quality of life in urban affairs (case study: Niyriz city), *Geography*, Vol. 16, No. 58, pp. 141-156. [Persian].
- 74) Rezvani, M. R., Mansourian, H. & Ahmadi, F. (2008). Upgrading villages to cities and its role in improving the quality of life of local residents (case study: Firouzabad and Sahib cities in Lorestan and Kurdistan provinces), *Journal of rural research*, Vol. 1, No. 1, pp. 33-66. [Persian].
- 75) Ruzczyk, H. A., Halligey, A., Rahman, M. F. & Ahmed, I. (2023). Liveability and vitality: an exploration of small cities in Bangladesh, *Cities*, Vol. 133, 104150. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.104150>
- 76) Safaipour, M., Mansourian, H. & Kiyomurthi, A. (2016). Investigating the objective and subjective effects of annexation of the village to the city (case study: villages around the city of Noorabad, Lorestan province), *Rural Research Quarterly*, Vol. 8, No. 1, pp. 123-134. [Persian.]
- 77) Sajjadi, S. & Karimzadeh, H. (2020). The role of small towns in the spatial evolution of villages (case study: villages of Oraman district), *Rural Development Strategies Quarterly*, Vol. 8, No. 3, pp. 285-302. [Persian]
- 78) Shatrian, M., Salahi, G., Ganjipour, M. & Ashnui, A. (2015). Explaining the social consequences of turning rural areas into cities (case study: the cities of Niaser, Barzak, Sefidshahr and Mashkat in Kashan district), *Geographical Space Quarterly*, No. 55, pp. 45-64. [Persian]

- 79) Tavakolinia, J., Muslimi, A., Firoozi, E. & Bandani, S. (2014). An analysis of population distribution and distribution of urban services based on spatial justice (case study: Ardabil city). *Urban planning geography researches*, Vol. 3, No. 3, pp. 285-308. [Persian]
- 80) Sapena, M., Wurm, M., Taubenböck, H., Tuia, D. & Ruiz, L. A. (2021). Estimating quality of life dimensions from urban spatial pattern metrics, *Computers, environment and urban systems*, Vol. 85, 101549. <https://doi.org/10.1016/j.compenvurbsys.2020.101549>
- 81) Satterthwaite, D. & Tacoli, C. (2003). The urban part of rural development: the role of small and intermediate urban centres in rural and regional development and poverty reduction (No. 9). https://www.researchgate.net/publication/265424541_The_Urban_Part_of_Rural_Development_The_Role_of_Small_and_Intermediate_Urban_Centres_in_Rural_and_Regional_Development_and_Poverty_Reduction.
- 82) United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2011). *World population prospects: The 2010 revision, Vol. I: comprehensive tables*, New York: United Nations.
- 83) https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/pdf/trends/WPP2010/WPP2010_Volume-I_Comprehensive-Tables.pdf.
- 84) Shahraki, S. Z., Hosseini, A., Sauri, D. & Hussaini, F. (2020). Fringe more than context: Perceived quality of life in informal settlements in a developing country: The case of Kabul, Afghanistan, *Sustainable cities and society*, Vol. 63, 102494. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2020.102494>
- 85) Zou, W., Li, J. & Shu, Z. (2022). Urban Quality of Life and Production Amenity in Chinese Cities, *Sustainability*, Vol. 14, No. 4, pp. 24- 34. <https://doi.org/10.3390/su14042434>.
- 86) Zanganeh Shahraki, S. (2012). The process of transforming rural areas into cities on a national scale and the emergence of the phenomenon (raw cities), *Journal of rural research*, Vol. 4, No. 3, pp. 535-557. [Persian]
- 87) Ziari, K., Ebdali, Y. & Allah Qolipour, S. (2018). Analysis and evaluation of quality of life components in crime hot spots, case study: District 12 of Tehran. *Two quarterly journals of urban ecology research*, Vol. 10, No. 1, pp. 105-122. [Persian].